

בס"ד.

הקדמה

שלום וברכה לכל החברים!
איזה כיף! האמת לא האמנתי שתוך כמה שעות יצטרפו כ"כ הרבה.
הגיוני שבהמשך יצטרפו עוד חברים. אשמח אם יהיה מישהו שייקח על עצמו לשלוח למי שמצטרף בהמשך את הפוסטים שאני מעלה. מי שיכול שיעדכן אותי.

הקדמה קטנה לכל מה שהולך להיות כאן בקבוצה.

אני *צונזרו פרטים*

מה אני לא?

אני לא יועץ השקעות, לא יועץ פנסיוני או סוכן ביטוח ואני לא מורשה חוקית לייעץ לאף אחד בעניינים פיננסיים (החוק אוסר על מי שלא למד וקיבל תעודה רשמית לייעץ, ע"מ למנוע מקרים של ייעוץ לא טוב וגרימת נזק למתייעצים)
מה אני כן? אם אסור לי לייעץ למה פתחתי את הקבוצה?

אז קצת על עצמי, לפני 3 שנים חבר בא אלי והציע לי להשקיע במניה מסוימת. אמר לי ש"בטוח מרוויחים שם! אין סיכון!"
ואני, כמו כל אזרח טוב - לא השקעתי, כי בורסה, מניות, מפחיד, אני לא מבין בזה וכו'. אבל הצטערתי, חשבתי שאני מפסיד בגלל הפחד הזה.
אחרי חודש שאלתי אותו מה הולך והתברר שהוא הפסיד שם הרבה כסף. נשמתי לרווחה, מזל שהקשבתי לפחדים שלי, הבורסה היא דבר מסוכן והפכפך. ידעתי שא"א לסמוך על זה! ניחמתי את עצמי.

ואז אמרתי לעצמי, אני חייב להבין מה זה הדבר הזה. איך אנשים מפסידים שם כ"כ הרבה כסף ומרוויחים שם כ"כ הרבה כסף. אני צריך ללמוד.
התחלתי לחפש באינטרנט. ויש שם *המון* מידע! יותר מידע. רובו היה כתוב בשפה שעבורי היתה סינית. לקח לי זמן למדתי מושגים וממושג למושג שלמדתי ומבלוג לבלוג שקראתי, לאט לאט התחלתי להבין.
התחלתי לראות תמונה גדולה, רוחנית ויחסית בטוחה. כשדיברתי על מה שלמדתי עם משפחה וחברים פתאום הבנתי שלא אני החריג שלא הבנתי איך כל הדברים עובדים, גם אנשים מבוגרים ממני, משכילים, חכמים ומוכשרים לא יודעים כלום על הפנסיה שלהם, על איך הבורסה עובדת, על היכולת לרתום את שוק ההון שיעבוד עבורם ומפספסים פוטנציאל גדול לרווחה כלכלית רק מתוך חוסר ידע ופחד מ'הלא מובן'.
זה אינטרס של כל מי שמתעסק בשוק ההון. להסביר לנו שזה מורכב וחייבים איש מקצוע (בתשלום הגון) שיעבוד בשבילנו. זה לא נכון!

ומאז, כל פעם תפסתי מישהו והתחלתי 'לקדוח' לו שישקיע, שיחסוך, וראיתי ב"ה שאני מצליח גם להסביר טוב וגם לשכנע אנשים לעזור לעצמם מבינים את העניין לפחות ברמה הפרקטית של מה לעשות. וחלקם גם התחילו להתעניין מעבר לזה.

נחשפתי במקביל לכל הטריקים והתרגילים שבתי ההשקעות וחברות הביטוח לפעמים עושים לאנשים שפונים אליהן בלי לדעת שום בסיס איך הם מסתבכים כל דבר פשוט כדי שתהיה תלוי בהם לגמרי. וזה הרתיח אותי!
והיה בא לי 'לדפוק את המערכת' לתת את הידע (הבסיסי מאוד) הזה לכמה שיותר אנשים בחינם, לא רוצה תמורה, אני רוצה רק שאנשים יקחו את עצמם בידיים ויצליחו להתקדם עוד צעד כלכלי קדימה.
פתחתי את הקבוצה ואני שמח שיש היענות.

אני רוצה להבהיר כבר עכשיו משהו חשוב.

אין מתנות חינוך ראיתם פרסום על השקעה ללא סיכון? תברחו! עוקצים אתכם ואתם לא יודעים איפה.
אין כסף קל ומהיר כל מי שמתיימר ללמד אתכם בקורס זריז (ואפילו אינטרנטי) איך להרוויח עשרות אחוזים בשנה - ככל הנראה היה מרוויח יותר אם היה משקיע בעצמו, למה לו לבזבז זמן על פירסום ולימוד של אחרים?

לרוב הוא ירצה למכור לכם אח"כ תכנות שיחשבו בשבילכם וישקיעו בשבילכם אבל אתם תצטרכו לשלם לו על כל פעולה ופעולה.
תתרחקו כמו מאש!

לא משקיעים במשהו שלא מבינים את ההיתכנות הכלכלית שלו (למה זה משתלם להם לתת לי להרוויח כ"כ הרבה?) ובלי להבין איך זה עובד. ככה ניצלים מ99 אחוז מהעוקצים והרמאויות בתחום. רוב הרמאים מציגים דברים שמי שטיפה יודע מבין שזה לא הגיוני.

כאן בקבוצה אנחנו נלמד איך עובד שוק ההון הפנסיה והחיסכון ונתמקד בשיטה אחת, השקעה פאסיבית לטווח רחוק (בלי הבטחות כמו "שעתיים בשבוע על המחשב יכניסו לכם 10,000 שח בחודש", זה הימורים, לא השקעה)

כמו כל דבר חדש בהתחלה יהיו המון מושגים בסיסיים שאני אסביר מי שכבר טיפה התעניין יודע אותם וישתעמם קצת בהתחלה.
הכל יהיה כתוב מאד ארוך ו'מרוח' (כדי שכולם יבינו) בעז"ה בהמשך הפוסטים יהיו יותר קצרים ועם יותר תוכן, אחרי שכולנו 'נדבר' את ה'שפה'.

לפעמים יכול להיות שיתפלק לי מושג שלא הסברתי תוך כדי הסבר של מושג אחר.
אז תשאלו! ובקבוצה שלא אצטרך לענות לכל אחד בנפרד.
בהתחלה חשבתי שיהיה כאן גם שאלות שתשאלו ואני אענה, א לאבל יש הרבה אנשים ואני לא אוכל לענות על הכל.

תשאלו ואשתדל בהזדמנות להתייחס. אני אתן קדימות לשאלות שרלוונטיות לרוב האנשים ופחות לשאלות נקודתיות.

שיהיה לנו בהצלחה!

נחשון

ושוב מזכיר. אני משתדל להעביר ידע. אני לא יועץ השקעות ולא יכול לייעץ לכם מה לעשות. הפעילות שלכם על סמך מה שאני כותב על אחריותכם האישית בלבד.

פרק א

מה זה בורסה?

בורסה זה מקום בו נפגשים סוחרים וקונים. זה בעצם שוק.

בשוק הזה מוכרים דברים קצת שונים מפירות וירקות.

אבל זה עובד ממש אותו דבר.

מוכרים למשל אגרות חוב (או בקיצור אג"ח)

אגרת חוב זה 'נייר ערך' שחברה מוציאה כשהיא צריכה כסף.

למשל נקח דוגמא את חברת 'בנק לאומי' בנק לאומי נותן לאנשים כסף במשכנתא - מלווה להם את הכסף, כרגע אין לו מספיק כסף ע"מ להלוות לאחרים, לפתוח עוד סניפים לשלם משכורות וכו'.

מה הוא עושה? פונה לבורסה ומנפיק (הנפקה זה ליצור נייר ערך חדש) שבו כתוב "בנק לאומי לוה ממחזיק נייר זה 100 ש"ח והוא יחזיר לו כל שנה ריבית של 3 אחוז ואחרי 5 שנים הוא יחזיר את הקרן."

מי שמחזיק את הנייר הזה בעצם יקבל מבנק לאומי כל שנה 3 ש"ח במשך 5 שנים ואחרי 5 שנים יקבל את הכסף שלו.

האג"ח הזה בעצם שווה עכשיו 115 ש"ח. אבל אם בנק לאומי יכנס לקשיים כלכליים ולא יוכל לשלם לי הוא לא שווה כלום.

לכן אם אחרי חודשיים בנק לאומי בצרות אולי שווה לי למכור את הנייר הזה ב113 ש"ח. עדיין הרווחתי 13 ש"ח. נמנעתי את הסיכון שלא אקבל כסף. וככה אגרות חוב מחליפות ידיים.

סתם בשביל העיקרון. אם יש לך פיקדון בבנק לאומי שנותן 0.01 אחוז ריבית או אג"ח של בנק לאומי שנותן כ2 אחוז ריבית הסיכון הוא אותו סיכון. אם בנק לאומי יקרוס הוא לא יתן לי לא את הפיקדון ולא את החוב.

ככל שהאגרת חוב למשך זמן ארוך יותר ככה הריבית גבוהה יותר כי יש סיכון. וככל שהחברה מדורגת עם דירוג אשראי גבוה יותר יש פחות סיכון שתקרוס ולכן תשלם פחות ריבית.

נייר ערך נוסף זה "מניה" מניה זה 'חתיכה' מחברה. תחשבו על סטארט-אפ שפיתח משהו שיכול להכניס הרבה כסף. אבל בשביל לייצר הוא צריך הרבה כסף. מה עושים? מכניסים שותף. הוא שם כסף ומקבל נניח 20 אחוז מהחברה. לא משנה כמה היא תרוויח. הוא שותף לטוב (רווחים) ולרע (הפסדים) מאד פשוט. ויש דרך נוספת. לתת לציבור כולו להיות שותף. מחלקים את החברה להניח מיליון חלקים. מי שהבעלים של כל המיליון הוא הבעלים של החברה. וכל חלק כזה נקרא 'מניה' וכל מניה עולה 5 ש"ח זה נותן לחברה שווי שוק של 5 מיליון שח. ומנפיקים את החברה בבורסה. כל מי שרוצה לקנות בין מניה אחת ובין 100,000 מניות מוזמן. מי שמציע יותר מקבל. והכסף נכנס לחברה.

ומרגע זה כל אחד שקנה מניות יש לו בעלות כלשהי בחברה (הלכתית האם זה בעלות לעניין חמץ בפסח מעשה שבת איסורי הנאה ועוד יש מחלוקת) אם אני חושב שהחברה הולכת לקרוס, למשל כי יש חברה מתחרה טובה יותר שווה לי למכור ב4.9 כדי לא להפסיד יותר מידי. ואם אני חושב שהיא תרוויח וממילא השווי שלה יעלה אז אני אקנה כמה שאני יכול אפילו ב5.1 או 5.2 כי אני חושב שזה יגיע לסכום גבוה יותר ואני ארוויח.

את המכירה והקניה הזאת עושים כל יום בבורסה. (החל מינוימום 2000 ש"ח לנייר ערך אחד במהלך היום כשהמסחר און ליין או אפילו משקל אחד בסגירת המסחר. שם נקבע מחיר שכן כל מניה 'ננעלת' ובמחיר הזה אפשר לקנות. החל משקל אחד)

יש אנשים שזו העבודה שלהם. ללמוד על החברות. לקרוא את המחקרים הכי עדכניים את הניתוחים הפיננסיים של החברות ולהחליט איזה מניה או איגרת חוב לקנות כדי שתרוויח הכי הרבה הם נקראים אנליסטים.

אבל אנחנו אנשים פשוטים. מה נעשה? איך נדע במה להשקיע בלי להפסיד?

גם לזה יש פיתרון. יש דבר שנקרא 'מדד' שזה ממוצע של חברות שמייצגות משהו. למשל מדד תל אביב 125 מייצג את הממוצע של 125 החברות הכי גדולות שנסחרות בבורסה בתל אביב.

או מדד s&p500 שהוא 500 חברות הכי גדולות בבורסה בארצות הברית.

או מדד msci world שמודד יותר מ-7000 חברות הכי גדולות בעולם. כשאנחנו קונים 'מדד' (בפעם הבאה נסביר איך עושים את זה) אנחנו מקבלים ממוצע.

נכון, חלק מהחברות במדד ירוויחו יותר מאיתנו אבל גם חלק יפסידו. או ירוויחו פחות. כשאני קונה מדד אני מניח שאני לא יכול לזהות לבד מה יצליח. אני הולך על הממוצע. והממוצע במאה חמישים שנה האחרונות רק עולה. (כמה עולה? בממוצע 7 אחוז כל שנה כולל שנים של מלחמות מפולות בבורסה והפסדים ענקיים)

הסיכון כאן הוא הטווח הקצר. יכול להיות שעוד יומיים תהיה מפולת וכל הכסף יחתך בחצי. אבל נשאר לי אותה כמות של 'ניירות ערך' שהיו לי לפני. אם רק אחכה, שהמפולת תעבור והשוק יתאושש אני אקבל (ב-99.9 אחוז מהמקרים) את הכסף חזרה בתוספת רווח.

*הכלל הפשוט הוא שיש יותר תנודתיות - סיכון יש יותר סיכוי להרוויח. * ולכן מניה שזה שותפות והשקעה בחברה יכולה לתת רווחים של עשרות ומאות אחוזים ומצד שני יכולה להתרסק ולעולם לא לחזור אם חברה נסגרת.

לעומת אגרת חוב שבה הרווח המקסימלי ידוע מראש. אחוז הריבית המובטח ככה גם הסיכון הוא נמוך כי חברה שנסגרת לרוב יש לה נכסים שנמכרים לכסות לפחות חלק מהחובות שלה.

סיכום קטן.

מניה - אפשרות לרווח בלתי מוגבל הסיכון להפסיד גדול יותר.

אגרת חוב - אפשרות להרוויח בגבול סכום נמוך עם סיכון נמוך יחסית

מדד - האפשרות להרוויח הרבה אבל לא הכי הרבה (כי יש חברות שמפסידות שם) עם סיכון להפסיד בטווח הקצר וסיכון אפסי להפסיד לטווח הארוך. (כי גם אם חלק מהחברות במדד יפשטו רגל השאר יצליחו)

עד כאן להיום. אם יש שאלות - בשמחה.

פרק ב.
סוגי מניות ואג"ח ואיך קונים מדדים

אז אחרי שהבנו בגדול מה זה מניה ומה זה אג"ח בואו נרד קצת לפרטים.
נתחיל במניות.

רוב המניות מאפשרות זכות תאורתית (וכשיש לך כמות נכבדת של מניות זה גם מעשי) להצביע בהצבעת בעלי המניות.
לעומת זאת יש מניות שאין להם זכות הצבעה (נדירות מאד, הדוגמא הקלאסית היא המניה של החברה של ווארן באפט "ברקשייר האת'וויי" שיש לה 2 סוגים של מניות. סידרה A שבה כל מניה עולה כ-330,000 דולר שזו מניה שמי שמחזיק בה יכול להשפיע על ההחלטות. ומניות מסדרה B בהם א"א להצביע והיכולת של המניה הזאת היא רק לעלות ע"פ הביצועים של החברה, מניה כזאת עולה היום 220 דולר)

ישנן מניות ניהול, שנותנות למחזיקים שבהם את הזכות לבחור את הדירקטוריון (חבר נאמנים ציבורי שאמור לפקח לטובת ציבור בעלי המניות על התנהלות החברה) ועוד סוגים שונים ונדירים שאין צורך לפרט אותם כעת.

הרווח ממניה מגיע ב-2 דרכים. הדרך הראשונה והפשוטה ביותר היא עליית הערך של המניה. ומכירת המניה בסכום גבוה יותר ממה שקנית. הפער באמצע (לאחר מיסים ועלויות קניה ומכירה) הוא הרווח.

דרך נוספת להרוויח ממניה היא ה"דיבידנד" חברות מסוימות כשיש רווחים נאים בחברה משלמות "דיבידנד" לבעלי המניות חלקם על בסיס רבעוני, חלקם על בסיס שנתי וחלקם ללא חוקיות מסודרת וישנן מניות שלא מחלקות כלל "דיבידנד" אלא משקיעות את הרווחים בפיתוח והגדלה של החברה. מי שרוצה הכנסה שוטפת מהבורסה ישנם רשימות של מניות שמחלקות באופן קבוע דיבידנד ומגדילות אותו באופן שוטף ואפילו יש תיקי השקעות שבנויים על כך. אגב, מי שזה קורץ לו (יצירת הכנסה שוטפת משוק ההון) יש אתר של בחור ישראלי שמסביר מאד יפה ועובד על שיטת ההשקעות הזו, האתר נקרא "דיבידעת".
על הדיבידנד משלמים מס כמובן... אלא מה.

ובוא ניגע לרגע במס, בהמשך נרחיב יותר. בכל אפיק השקעה (חוץ מקרן השתלמות לאחר 6 שנים, קרן פנסיה בחלק מהמקרים וקופת גמל שנמשכת כקצבה לאחר גיל הפנסיה) יש מס רווחי הון שעומד על 25% מהרווח הריאלי (נסביר בהמשך) ו-15 אחוז מהרווח על ריבית (אגרות חוב וכו')
אם מפסידים בבורסה אז יש לנו "מגן מס" מה שמאפשר לנו להתקזז עם מס ששילמנו למשל על ההכנסה מהעסק או כשכירים. (נפרט בהמשך)

לגבי האג"ח יש 2 קטגוריות עיקריות של אג"ח. אג"ח ממשלתי - שמדינה מנפיקה ואז הסיכון מאד נמוך (אלא אם כן מדובר על מדינה שבה יש חשש גדול למשל ונצואלה כיום) ויש אג"ח קונצרני - אג"ח שחברות ציבוריות מנפיקות שם הסיכון לרוב גבוה יותר וממילא גם הריבית שמציעים על ההלוואה - האיגרת חוב גבוהה יותר.

יש בעולם חברות דירוג שמדרגות את המדינות והחברות ע"פ רמת הסיכון שיפשוטו את הרגל או לא יוכלו לשלם את החוב הם מקבלות את כל הנתונים הפיננסיים והניהוליים מהחברה ע"מ לתת להם דירוג. הדירוג נע בין AAA לבין BBB כשהראשון אומר שאין חשש והשני אומר *זהירות תתרחק זה עוד שניה קורס* ככל שהדירוג נמוך יותר כך בעלי החברה צריכים "לשכנע" אותנו להלוות להם וכדי לעשות זאת הם מפתים אותנו בריבית גבוהה יותר. אגרות חוב שמדרגות נמוך נקראות גם אג"ח זבל כיוון שסיכוי גדול שההשקעה הולכת לפח אבל אם לא - מרוויחים סכום נאה.

כמו שכתבנו לפני כן ככל שמשך ההלוואה ארוך יותר אנחנו יותר בחשש על העתיד וממילא מבקשים (ומקבלים) פיצוי על הסיכון בריבית גבוהה יותר. אז אג"ח מדינה של מדינה עם כלכלה חזקה (למשל ישראל) לטווח קצר יניב תשואה מאד נמוכה. לטווח ארוך התשואה תעלה קצת יותר.

אג"ח של חברות שמדרגות גבוה ישלם ריבית נמוכה יותר מחברה עם דירוג נמוך. לצד זאת הביטחון שהריבית והקרן ישולמו בסוף התקופה הוא גבוה יותר. ככל שהמח"מ (משך חיים ממוצע, כמה זמן נשאר מעכשיו עד סוף התקופה) גבוה יותר יש סיכון גדול יותר ופיצוי גדול יותר בגובה הריבית שנקבל וככל שהמחמ נמוך יותר הסיכון קטן וממילא הצורך של המוכר לפצות אותנו בריבית נמוך יותר, ונקבל ריבית נמוכה יותר. יש כמה וכמה דרכים לחשב איזה אג"ח משתלם ויש כמה דרכים לקבוע את לוח התשלומים של האגח אבל מי שירצה להעמיק - הרשת מלאה במידע אני מנסה לסנן את מושגי הבסיס החשובים.

מושג חשוב באג"ח אבל בכל דבר שקשור לכסף הוא "צמוד" או "לא צמוד" כשהכוונה היא הצמדה למדד. כשמצמידים דבר מה למדד בד"כ מתייחסים למדד המחירים לצרכן. מדד שמכיל דברים שאמורים להיות בסיסיים (לחם בשרים גבינות פירות חשמל מים הנעלה ועוד) ובודקים כל חודש כמה עולה בממוצע לקנות את הסל הזה. אם לפני שנתיים קנינו את זה ב5000 שח והיום לקנות את אותו דבר צריך 5050 שח אזי המדד עלה באחוז אחד. ואם צריך 5200 שח לקנות את אותה חבילה אזי המדד עלה ב4 אחוזים מה שאומר שהכסף שלנו שווה פחות ויש לנו אינפלציה (אינפלציה - ירידת הערך של הכסף) יעד האינפלציה בישראל הוא כ2 אחוז כל שנה מה שמוביל לכך שמי שחסך מתחת למזרון 1,000,000 שח לפני עשרים שנה היום הם שווים הרבה פחות. מה שיכלנו לקנות אז בכסף הזה היום צריך בערך פי 2 כסף לקנות את אותם הדברים.

אם כדי לקנות את אותו הדבר צריך רק 4900 אזי יש לנו דיספלציה - ערך הכסף עולה ובאותו כסף ניתן לקנות יותר.

כיוון שערך הכסף משתנה ולרוב הוא יורד אנשים שלווים כסף ויחזירו בעוד שנים את הכסף יחזירו את אותו הסכום שלוו אבל זה יהיה שווה פחות ולכן המציאו את ההצמדה למדד. אם לוויתי מהבנק 100,000 שח

בהצמדה למדד בריבית של 3 אחוז צמוד למדד והמדד עלה ב-2 אחוז אזי אשלם לבנק בסוף השנה 103,000 ש"ח (קרן וריבית) ואכפיל את כל זה ב-1.02 (שזה בעצם להוסיף 2 אחוז על כל הסכום) כדי להצמיד למדד כך שבפועל אשלם לבנק מעט יותר מ-105,000.

לכן, אם אנחנו מבקשים לדעת מראש כמה יהיה התשלום ולא שיהיה תלוי במדד, הריבית שנקבל (או נשלם אם אנו הלווים) תהיה גבוהה יותר כי היא מגלמת בתוכה את הסיכון של עליית המדד. לעומת ריבית נמוכה יותר בהלוואה צמודת מדד אך הריבית לא תהיה התשלום היחיד שנשלם.

זה חשוב מאד בלקיחת הלוואה כמו משכנתא, האם ההלוואה צמודה או לא. כי לפעמים נראה לנו שהצמודה זולה יותר אבל באמת היא תהיה יקרה יותר

גם באגח כמו במניות יש מדדים.

אפשר לקנות מדד אגח מדינת ישראל לטווחים שונים. אפשר את השילוב של כולם יחד.

אפשר לקנות מדד של אג"ח זבל או אג"ח בדירוג כזה או אחר. מדד אגח צמודות ומדד אגח לא צמודות המדד העיקרי של אגח קונצרני נקרא תל בונד.

המדדים העיקריים במניות בישראל הם מדד ת"א 35 - 35 החברות הגדולות בת"א.

מדד ת"א 90 - 90 שבאות אחרי ה-35

ת"א 125 - שילוב של 2 המדדים הקודמים

ת"א יתר - שאר המניות בת"א שלא נמצאות במדד ת"א 125

יש מדדים ע"פ סקטורים למשל ת"א בנקים, ת"א ביטוח ת"א פינסים, ת"א טכנולוגיה ועוד. אדם שמאמין שתחום מסויים הוא העתיד ואינו יודע איזה חברה תפרוץ את הדרך יכול להשקיע במדד שמכסה את רוב החברות בתחום אם לא את כולם.

. בחול יש את הדאו ג'ונס - 35 מניות החשובות ביותר בארה"ב את ה-s&p500 ו-s&p100 שזה ה-500/100 חברות הגדולות ביותר בארה"ב. את הנאסדק 100 שזה בורסה שמרכזת בה מניות טכנולוגיה וה-100 הגדולות שם נכנסות למדד.

יש את היורו סטוק 600 שזה ה-600 הגדולות באירופה יש את הניקי היפני את ה-maschi world שזה כל העולם ועוד המון מדדים מסוגים שונים.

אז איך קונים מדד?

הכי פשוט זה לקנות המון מניות בצורה שתרכב לנו את האחוז היחסי של כל מניה במדד הבעיה בכך, שצריך לזה המון כסף מצד אחד ומצד שני צריך ניהול שוטף כי כל חודש משנים את ההרכב של המדד לפי השווי של כל חברה, ואם חברה מסויימת עלתה או ירדה יש צורך לבצע איזון ולמכור ולקנות מניות כדי שנוכל לעקוב בצורה מדוייקת אחרי המדד. כיוון שלנו זה קשה יש חברות שזו ההתמחות שלהם הם קונות בסכומים ענקיים ומבצעות את האיזון כשנדרש ומוכרות לנו "יחידות השתתפות" בקרן. דבר כזה נקרא קרן נאמנות מחקה או קרן סל מחקה (אני לא אכנס כאן להבדל בניהם למרות שיש, בהמשך נפרט) ובתמורה לכך לוקחות מאיתנו דמי ניהול. (בין 0 ל-1 אחוז. אנחנו רוצים כמה שפחות)

הייתרון שלנו הוא כפול. האחד - שעלות של יחידת השתתפות היא שקלים בודדים וככה אפשר להשקיע גם ב-5 שקלים (זה לא ישתלם כי יש עמלות קניה ומכירה, אבל כדי להבין את השוק ולהתגבר על הרתיעה אני ממליץ בחום לבנות 'תיק' השקעה של 200 ש"ח (ותשלמו עוד 80 ש"ח על העמלות ככה שגם אם תרוויחו הרבה בסוף תפסידו עשרות שקלים) כדי להתנסות ולראות איך הדברים עובדים אני ככה התחלתי... זה שכר לימוד זעום ומשתלם. זה מוריד את כל החששות מההתעסקות בבורסה)

היתרון השני הוא שזה חוסך לנו את ההתעסקות בתיק. הם מנהלים אותו ואנחנו יכולים לקנות קרן כזו בהוראת קבע (50/100 שח כל חודש) או בסכום חד פעמי ויקנו לנו יחידות השתתפות כמה שזה מאפשר ללא צורך במעקב שלנו אחר המצב בשוק.

דרך נוספת היא דרך קופת גמל להשקעה או קרן השתלמות (שנרחיב בהמשך על כל התכונות יתרונות וחסרונות שלהן (בעיקר יתרונות)) שעוקבות אחר מדדים עיקריים חברות ההשקעות מתחילות להבין שאנשים רוצים לשלם דמי ניהול נמוכים ולעקוב אחרי מדד ולא לסמוך על החברה שתצליח להשיג ע"י בחירה של מניות בודדות רווח גדול יותר. ולכן יש מסלולים שבהם המסלול פשוט עוקב אחרי מדד.

כמובן שיש דרכים נוספות שלפעמים קרנות משתמשות בהם כדי לעקוב אחרי המדד בלי לקנות את כל המניות שלו בפועל אבל כרגע זה לא חשוב. העיקרון הוא אותו עיקרון החברה משתמשת בכסף של המון אנשים שכל אחד משקיע סכום נמוך ע"מ לחקות מדד מסוים וכל יחידת השתתפות היא זולה מאד ככה שאפשר להתחיל להשקיע גם בסכום נמוך מאד.

איך משקיעים בפועל? פעם באה.

במה כדאי להשקיע? אסור למי שלא יועץ השקעות מוסמך להמליץ. אבל בהמשך אני אציג לכם את השיטות שלדעתי הם הנכונות ביותר.

פרק ג

מי יכול לקנות ולמכור בבורסה?

מי שיכול לקנות ולמכור בבורסה הם "חברי הבורסה" - ברוקרים.

בישראל כל הבנקים הם חברי בורסה וכן בתי ההשקעות ועוד גופים שמתעסקים בזה. הכי קל ונוח לקנות ולמכור ניירות ערך בבנק. (כמובן למי שמתכנן לבד את ניירות הערך) אבל - וזה אבל גדול, זה עולה יותר. העמלות בבנק יקרות משמעותית מהעמלות בבתי ההשקעות. מצד שני בבתי ההשקעות יש תשלום חדשי ללא קשר לכמה כסף יש בחשבון, פתיחת תיק מותנית בסכום גבוה (20-50 אלף שח) וכן ההתנהלות בהתחלה קצת יותר מסורבלת.

לדעתי הדרך הכי נכון ללמוד איך פועל שוק ההון היא להקדיש מאות בודדות של שקלים ולקנות דרך הבנק בהתחלה את הניירות שרוצים להשקיע בהם, רווח לא יהיה מזה, העמלות אוכלות את הכל. אבל לומדים מזה איך הכל עובד והכי חשוב - מפסיקים את הרתיעה מהשוק המוזר הזה.

ולא, אני לא אומר שתקנו מניות או אג"חים. כרגע בטוח תפסידו (אם תרוויחו זה מצד שומר פתאים ה') לדעתי הכי כדאי להתחיל בקניה של קרן נאמנות מחקה או קרן סל מחקה שבעצם 'מחקות' את המדדים שאותם אתם רוצים לקנות.

*הבהרה חשובה, ע"פ חוק אסור למי שאינו בעל רישיון ליעוץ. מה שאני כותב הוא למטרת אינפורמציה בלבד, לא מתיימר, לא מהווה ולא יכול להוות ייעוץ או שיווק השקעות המותאם באופן אישי וספציפי לצרכיו המיוחדים

של כל אדם, או תחליף לייעוץ/שיווק כאמור. אני משקיע חובב שכותב על הדברים האלה כי זה חשוב ואני רוצה לעזור. אני לא רשאי, לא מסוגל ולא מעוניין לייעץ לכם מה לעשות בכספכם, ולא יכול לשאת באחריות לבחירות שלכם בעקבות המידע.*

אז מה העמלות שיש לנו כשאנחנו רוצים לקנות ניירות ערך?
עמלה ראשונה קיימת רק בבנקים כיום ובעז"ה שתמחק מהעולם - "דמי שמירה". או "עמלה שנתית" בעבר כשניירות ערך היו ניירות ממש הבנק החזיק כספת לשמור את הניירות ולקח על זה עמלה. היום זה קודים במחשב ועדיין הבנק לוקח את העמלה המיושנת הזאת. בבתי השקעות זה לא קיים.

עמלה שניה - עמלת קניה ומכירה בכל מניה, אגרת חוב או קרן נאמנות/קרן סל מחקה יש עמלה על כל נייר (או אחוז מהקניה או סכום למשל שקל/10 אג/ למניה) שמשתנית בין הבנקים ועליה אפשר להתמקח למרות שזה בד"כ לא רלוונטי בגלל העמלה הבאה.

עמלת מינימום - כשאנחנו רוצים לקנות מניות בסכום נמוך הבנקים ובתי ההשקעות לא אוהבים את זה, הם רוצים להרוויח הרבה ולכן יש עמלת מינימום שיכולה להגיע ל-50 שח לפעולה בכל נייר ערך (ואם קונים בפחות מ-150 שח אז זה עמלה בסכום של 33% מהקניה. קניתי מניה ב-10 שקלים -אשלם על זה 3.33 שח שזה המון ולא כלכלי. כי עלה לי לקנות אותה 33 אחוז מהערך שלה, ולמכור אותה יעלה לי גם 33 אחוז ככה שרק אחרי שהיא תרוויח יותר מ-66 אחוז אני לא אפסיד) המטרה של העמלה הזו היא שנקנה בסכומים גבוהים (כמה אלפי שקלים) לרוב בבתי ההשקעות עמלת המינימום נמוכה משמעותית מהבנקים.

עלות חדשית - זה עמלה שיש רק בבתי השקעות. תשלום שנע בין 50-15 ש"ח (תלוי בשירות ובשאר תעריף העמלות) שמשולם כל חודש. אבל - כל פעולה שאני עושה ומחייבת אותי בתשלום עמלה נספרת בתוך זה ואם התשלום החדשי הוא למשל 15 שח ועשיתי פעולות שעלו 12 שח אני אשלם רק את ה-15. ואם עשיתי פעולות ב-18 שח אשלם רק 18. (ולא 15+18)

עמלה נוספת היא המרת מט"ח. אם אנחנו רוצים לקנות מניות בחול אנחנו צריכים לקנות אותם במטבע המקומי (דולר/יוורו) והברוקרים והבנקים מרוויחים גם כאן עם עמלות די גבוהות בהמרת מטח (מטבע חוץ)

בקרנות נאמנות ותעודות סל ובכללי בכל נייר ערך שאנחנו קונים שהוא לא מניה ספציפית או אגח ספציפי יש דמי ניהול בתוך הקרן עצמה.

יש חריג אחד והוא קרן נאמנות (שהיא לא קרן מחקה). שבה אין עמלת קניה ומכירה כי מי שמנפיק אותה משלם לבנקים את הכסף מתוך הדמי ניהול שהוא מקבל מאיתנו. בקרן מחקה בד"כ דמי הניהול נמוכים יותר אבל את העמלה אנחנו משלמים כל קניה ומכירה.

לכל קרן נאמנות יש תשקיף ובו מפורט כמה דמי ניהול, מה מדיניות ההשקעה של הקרן (למשל 100 אחוז מניות 80 אחוז אגח ו-20 אחוז מניות, מניות חול, אגח מדינה, אגח שקלי ועוד)

מי שרוצה להתחיל לנסות לסחור בלי לשלם עמלה בסכומים קטנים יכול להתחיל לקנות קרן נאמנות לא מחקה. שזה אומר שהיא לא עוקבת אחרי מדד אלא המנהל של הקרן משקיע לפי דעתו ולפי ההגדרות שהגדירו כשהקימו את הקרן. (בד"כ הדמי ניהול יחסית גבוהים לעומת קרן מחקה, אבל הם באחוזים, כשקונים בסכום קטן העמלת מינימום היא המשמעותית וכשקונים בסכומים גדולים הדמי ניהול באחוזים יותר משמעותי)

אז איך עושים את זה? נכנסים לאתר של הבנק, נכנסים לקטגוריה של שוק ההון (לפעמים צריך שיאשרו לך לעשות פעולות כאלו וצריך להתקשר לבנק לבקש שיאשרו לך לעשות פעולות דרך הבנק במחשב) מחפשים את ה"סימול" של נייר הערך המבוקש. (מה זה סימול? בהמשך הפוסט) נותנים הוראת קניה - (מר לפידקט - market/mkt יש עוד כמה אפשרויות שכולם לא רלוונטיות אם אתם קונים בפחות מ-2000 ש"ח לנייר בודד) שמים את סכום הניירות המבוקש או את סכום הכסף המבוקש מאשרים את תשלום העמלה ולוחצים על קניה. בסוף יום העסקים (16:00) זה יאושר ויעבור לחשבון שלך ותוכל לראות אותו.

מה זה סימול? 2-4 אותיות באנגלית ולפעמים זה גם עם מספר. איך יודעים מה הסימול של הקרנות המומלצות? יש אתר שנקרא "פאנדר" אפשר למצוא שם את כל הקרנות ולדעת הכל עליהם (כולל היסטוריה, גרפים, דמי ניהול תשקיף וכו') לגבי מניות ואג"ח אפשר למצוא את כל המידע באתר הבורסה שנקרא "מאיה".

עשיתי לכם קיצור דרך. (סתם לא אני) יש אתר שנקרא הסולידית, מביא הרבה דברים חשובים והרבה מהידע שלי מגיע משם. בכל מקרה יש פוסט אחד בו היא עברה על כל המדדים העיקריים בארץ ובעולם ופירטה איזה קרן (עם הסימול שלה כבר) הכי זולה וטובה להשקיע בה בשביל המדד הזה. הנה הקישור

<https://www.hasolidit.com/%D7%9B%D7%9A-%D7%AA%D7%A9%D7%A7%D7%99%D7%A2%D7%95-%D7%91%D7%96%D7%95%D7%9C-%D7%9E%D7%94%D7%93%D7%95%D7%A8%D7%AA-2017>

יש שם גם הסברים למה טוב כל דבר ויש שם דברים שלא דיברנו עליהם (למשל סחורות, זהב, מתי עדיף צמוד מדד ומתי עדיף לא צמוד). על חלק נדבר בהמשך ועל חלק לא (זה כבר "למתקדמים" שימצאו לבד) המטרה כאן היא לתת בסיס של הבנה איך עובד השוק ואיך בפועל משקיעים.

אמנם חלק מהקרנות העלו דמי ניהול היום.

וגם אמרנו שכדאי לקנות בהתחלה קרן *לא* מחקה (כדי לחסוך את העמלות מינימום בקניה) אבל ברוב האתרים של הבנקים אתם יכולים לחפש קרנות. תשוטטו קצת, תנסו, תראו תשואה בעבר של הקרן לאורך 3 חדשים, שנה, 3 שנים. תשחקו קצת באתר כדי ללמוד אותו. תחפשו בפאנדר קרנות.

מצרף קישור לפאנדר (קרנות)
[/https://www.funder.co.il](https://www.funder.co.il)

ולאתר הבורסה (מאיה)

[/https://maya.tase.co.il](https://maya.tase.co.il)

בפעם הבאה - איך משקיעים בפועל חלק ב - קופות גמל להשקעה, קרנות השתלמות ופוליסות חיסכון

פרק ד איך בפועל משקיעים חלק ב

בחלק בקודם סקרנו את האפשרויות לפתוח תיק השקעות ולנהל אותו. עכשיו יש עוד אופציות, לעצלנים. שלא רוצים לחשוב הרבה.

קרן השתלמות

קופת גמל להשקעה

פוליסת חיסכון

תיק מנוהל

נפרט בהתחלה מה זה כל אחת מהאפשרויות. מה היתרונות ומה החסרונות ובסוף נכתוב איך עושים את זה תכל"ס

בגדול המשותף לכל השלושה הוא שאתה בוחר מסלול בבית השקעות (או חברת ביטוח בפוליסת חיסכון) מתוך מספר מסלולים די מוגבל
בד"כ זה סכון נמוך (עד 15 אחוז מניות)
מסלול "כללי" (כ-30-35 אחוזי מניות)
ומסלול מנייתי (מינימום 70-75 אחוז מניות)
וישנן חברות שמאפשרות גם מסלול עוקב מדד שבד"כ מדובר על המדדים העיקריים
(s&p 500 msci world ת"א 125 או שילוב מסויים שלהם) ואין הרבה מבחר.

איך זה עובד? אתה מפקיד לחברה בהפקדות חד פעמיות או הוראת קבע הם לוקחים את הכסף, מכניסים אותו למסלול שבחרת ועובדים בשבילך, בוחרים את המניות שלדעתם יתנו את התשואה הגבוהה, את האגרות חוב שיניבו תשואה טובה ובכללי הם מנהלים את החשבון. בתמורה הם כל שנה לוקחים אחוז מסויים (בין 0.35 ל 1 אחוז כל שנה) כדמי ניהול.

זה המשכורת שלהם על הניהול של הכסף שלך. אתה לא יכול לדעת איזה מניות הם מחזיקים בכל רגע. ואפילו לא כמה שווה התיק שלך. פעם בחודש זה מתעדכן.

זה עבודה למי שהוא ראש קטן. פותחים את הקרן/פוליסה/קופה מעבירים כסף ושמישהו אחר יחשוב. זה לגיטימי לגמרי. ויכול להיות שחלק מהחוסכים זה עדיף. אז נתחיל לפרט מה זה כל דבר.

קרן השתלמות

הדבר הכי טוב שיש. ואני לא צוחק.

במדינת ישראל כפי שכבר כתבנו יש מס על הרווחים משוק ההון. המס מהווה 25% מהרווח שלנו במניות ו 15% מהרווח מאגרות חוב.

בקרן השתלמות בעיקרון יש פטור מהמס הזה. אתה מרוויח ולא משלם שקל.
אבל - אליה וקוץ בה. מרגע שפתחת קרן השתלמות הכסף שבתוכה נעול למשך 6 שנים א"א למשוך אותו א"א להעביר לחברה אחרת הוא שם וזהו. הדבר היחיד שאתה יכול לשנות שם זה את המסלול באותה חברה.
קוץ נוסף הוא שיש לנו הגבלה על הסכום אותו ניתן להפקיד ולקבל את ההטבה. - סד"ג של 18480 שח (קצת יותר מ1500 בחודש)
אבל הקוץ הגדול ביותר הוא שלא כל אחד רשאי לפתוח קרן השתלמות. מי כן רשאי? הבוס שלך.

אם אתה שכיר הבוס שלך יכול לתת לך (כהטבה) קרן השתלמות. החוק אומר שעל כל שקל שמנחה מהמשכורת שלך לקרן השתלמות הבוס צריך לשים 3 שקל. וגם זה עם הגבלה של עד 10% מהמשכורת שלך סה"כ. אז סיכומון קטן, אדם שמרוויח 10,000 שח בחודש יכול לבקש מהבוס שלו שיפריש ע"ח המשכורת שלו 250 שח והבוס מפריש עוד 750 שח סה"כ - 1000 שח שזה עשר אחוז. זה המקסימום.

אבל למה שהבוס ירצה לתת לי? א כי אני נחמד ואבקש יפה. אני עובד טוב ומגיע לי שהוא יצ'פר אותי. ב כי אני מוכן שהוא יוריד לי את השכר ב700 שח ויפתח לי קרן השתלמות בה הוא יפקיד לי את ה700 שח האלו. ככה גם אם הוא לא רוצה לתת לי העלאה במשכורת בדמות קרן השתלמות - אני יכול לקבל אותה בלי שהוא הוציא שקל מיותר.

בכללי אמרנו שמניות זה נכס עם סיכון גבוה וממילא עם סיכוי גבוה יותר לרווח אז אם אנחנו מחלקים את ההשקעה שלנו לחצי מניות וחצי אגרות חוב ההיגיון מחייב שהמניות יהיו בקרן ההשתלמות בה הרווח המשוער גדול יותר וממילא הפטור ממס גדול יותר והאגרות חוב - החלק שנותן יותר יציבות אבל פחות רווחים יהיה במקום אחר (כמובן בתנאי שאנחנו מנצלים את כל הסכום שפטור ממס בקרן, ומשקיעים בעוד אפיקים מעבר לזה, אם לא אז כדאי שכל ההשקעה תהיה בקרן השתלמות)

אבל יש עוד מישהו שיכול לפתוח קרן השתלמות והוא כל אדם שהוא עצמאי (עוסק פטור/מורשה) והעצמאי יכול להפקיד עד מקסימום ה'תקרה' שמזכה בהטבת מס (18480, זוכרים?) ללא קשר כמה הוא הרוויח בפועל. אז כן, זו הסיבה הכי טובה להיות עצמאים. יש כאן הטבת מס שלאורך שנים מצטברת על אלפים ועשרות אלפי שקלים.
ייתרון נוסף לקרן השתלמות הוא שההפקדה עד 4.45% לקרן השתלמות נחשבת מבחינת מס הכנסה כהוצאה מוכרת ומפחיתה את הסכום של המס שאתה חייב לשלם (עד תקרה של כ11000 שח בשנה)
אז תכל'ס יתרונות:
הטבת מס רווח הון
הטבת מס שהחיסכון מוכר כהוצאה
מגוון מסלולים
חסרונות:
נעול ל6 שנים
חוסר שליטה באילו ניירות ישקיעו (למעט קרן עוקבת מדד)
חוסר יכולת לעקוב און-ליין אחרי מה התיק עושה.

יש עוד משהו, קרן השתלמות בניהול עצמי. ברגע שיש לך בקרן 100-60 אלף ש"ח יש אפשרות לנהל בעצמך את החשבון שלך בקרן ההשתלמות. זה נקרא קרן השתלמות ira שזה יתרון ענק. גם פטור ממס וגם אתה משקיע במה שלדעתך טוב יותר.

אבל זה שייך לפרק הקודם. זה השקעה שאתה משקיע רק במסגרת קרן השתלמות כדי לחסוך מס. זה לא ה'ראש קטן' שהבטחנו.

קופת גמל להשקעה

בגדול עובד כמו הקרן השתלמות רק שאין בו את ההטבת מס שיש בקרן השתלמות, אלא רק במקרה שמושכים את הכסף שנמצא בחיסכון בצורת קצבה חדשית אחרי פרישה לפנסיה - אז, ורק אז פטורים ממס. אם סתם תמשוך תשלם מס רגיל. הייתרון שהכסף לא נעול. אפשר להפקיד ולמשוך למחרת (משיכה לוקחת 4-5 ימי עסקים) יש מגבלה של 71000 שח בשנה לכל מספר ת"ז עקרונית אמור להיות אפשרי לנייד קופת גמל מחברה לחברה כרגע התקנות של רשות שוק ההון לא מאפשרות את זה עדיין וכדי להעביר לחברה אחרת צריך למשוך את הכסף, לשלם מס ואז להפקיד מחדש את הנותר. (בעז"ה אסביר בהמשך את המשמעות) יתרונות:

נגיש לכולם לא רק לעצמאים
אפשר להפקיד סכום גבוה יחסית (71000 שח שנתי)
מגוון מסלולים ויכולת לעבור בין מסלולים בתוך אותה חברה.
נזיל והכסף לא נעול
אם תמשכו את הכסף אחרי גיל 67 בצורת קצבה לא תשלמו מס רווחי הון.
חסרונות:

לרוב אתם תמשכו לפני ותשלמו מס.
א"א להעביר מחברה לחברה כמו קרן השתלמות
א"א לדעת את ההרכב המדויק של תיק ההשקעה שלך (למעט בקופה עוקבת מדד)
א"א לדעת מה קורה בחשבון וזה מתעדכן אחת לחודש.

פוליסת חיסכון

בדיוק כמו קופת גמל להשקעה רק ששם מי שמנהל את ההשקעות הם חברות הביטוח ולא בתי השקעות וחלק מההשקעות שלהם אינם בבורסה אלא בנדלן, הלוואות לאנשים פרטיים ועוד.
אין הטבת מס בכלל
השאר בדיוק כמו קופת גמל להשקעה מבחינת יתרונות וחסרונות
בד"כ דמי הניהול גבוהים יותר בפוליסת חיסכון.

אז הבנו קצת מה זה כל דבר איך עושים את זה תכלס?

נכנסים לאתר של בית השקעות (בהמשך ננסה להבין לפי מה כדאי לנו לבחור בית השקעות)
יש שם בדף הראשי אפשרות לבחור פתיחה של קופת גמל להשקעה (וגם קרן השתלמות אם אתה עצמאי)
אתה נכנס, ממלא את הפרטים שמבקשים. בוחר מסלול (בהמשך נראה לפי מה כדאי לבחור מסלול) חותם דיגיטלית מעלה צילום ת"ז (ואישור פתיחת עסק לעצמאי שפותח קרן השתלמות)
שולח את הטפסים בלחיצת כפתור ומחכה כמה ימים. תוך 4 ימים בערך תקבל הודעה שפתחת קופת גמל להשקעה/קרן השתלמות/פוליסת חיסכון. ואז אתה מקבל מהם הנחיות איך להעביר להם כסף (העברה בנקאית לחשבון מספר *****) או טופס הוראת קבע, או כתובת לבוא לתת מזומן/לשלוח צ'קים)
אתה מעביר כסף שולח להם אסמכתא (מצלם מסך ושולח להן למייל שהם נותנים לך) ומרגע זה הכסף שלך עובד בשבילך. ככה פותחים את שלושת האפשרויות.

ויש עוד דרך, לפנות לסוכן ביטוח/פנסיוני שלך והוא יכול לפתוח לך ישירות בבית העסק את הקופה/קרן/פוליסה המבוקשת, הכי פשוט אבל א"א לעשות את זה ב2 בלילה...

אפשר לפתוח הרבה קופות. אני למשל חוסך בקרן השתלמות לכל ילד קרן נפרדת וקרן משפחתית בנפרד.

גם בקרן השתלמות גם בפוליסות חיסכון וגם בקופת גמל להשקעה ניתן לקחת הלוואה כנגד חלק מהסכום שנמצא בחיסכון בריבית מאד נמוכה.

תיק מנוהל זה בד"כ למי שיש לו סכומים גבוהים (מעל מאה אלף ובחברות מסוימות מעל 200 או 300 אלף)

שם אתה ממנה מנהל תיק שיושב איתך. בודק את הצרכים שלך. בונה איתך תכנית עבודה והוא קונה ומוכר מניות לפי הבנתו ומעדכן אותך מידי פעם.

אתה יכול להגיד לו תקנה את זה תמכור את זה וכו. יכול להתייעץ איתו לדבר איתו וכו. החיסרון הוא שזה יקר. דמי הניהול יקרים. מתאים למי שמוכן לשלם הרבה עבור יחס אישי. שיהיה מי שמחזיק לו את היד כשהשוק נופל ויעזור לו להתגבר על החשק להוציא את הכסף.

בפעם הבאה בעז"ה אכתוב על בחירת המסלולים ובתי השקעות, על הפלא תבל השמיני הלוא היא הריבית דריבית ולמה היא הכלי החשוב ביותר שיש למשקיע הסבלני

חידה לפעם הבאה תשובות בקבוצה.

נולד לי ילד קיבלתי מתנות לברית שלו 15,000 שח. הפקדתי אותם בקרן השתלמות פטורה ממס במסלול מנייתי שנתן לי תשואה ממוצעת של 8 אחוז בשנה. במהלך השנים לא הוספתי שקל כמה כסף יהיה לי לחתונה שלו בגיל 22?

וכמה יהיה לי אם הכנסתי כל חודש 100 שח (במצטבר ההפקדות הם 41,400)?

פרק ה'

איך מחליטים במה להשקיע.

לפני שמתחילים, הוא נדבר קצת על מספרים.

אם יש לי 100 ש"ח שמושקעים בריבית של 7 אחוז לשנה עוד עשר שנים יהיה לי 170 ש"ח, ועוד עשרים שנה 240 ש"ח. ככה הראש שלנו עובד. אבל, *זה לא נכון*

האמת היא שאחרי 10 שנים יהיה לי כמעט פי 2 - 196.7 ש"ח.

ואחרי 20 שנה יהיה לי 387 ש"ח.

למה זה ככה? כי הראש שלנו רגיל לחשב אחוזים על הכסף שהפקדנו. אבל בפועל כל שקל שמרוויחים מושקע שוב, מחדש, וצוברים עליו ריבית.

נדגים בקטן,

100 ש"ח עם 10 אחוז ריבית יתנו לנו 110 ש"ח אחרי שנה.

- רווח של 10 ש"ח.

שנה הבאה זה יתן לנו 121 ש"ח - רווח של 11 ש"ח (עשר אחוז מ110) שנה אח"כ יהיה לנו 133.1 - רווח של 12.1 וכן הלאה.

מה אנחנו לומדים מזה? שהכל שעוברים יותר שנים מתחילת ההשקעה, הסכום הראשוני יתן לנו *יותר* כסף כי הצטבר לנו סכום גדול יותר שעליו אנחנו מרוויחים את האחוזים.

ונוריד את זה שוב לדוגמא מעשית.

אם חסכתי 100,000 ש"ח. ואני משקיע את זה למשל שנה ברווח של 7 אחוז אני מרוויח 7000 ש"ח. אבל אם אני אתן לזה 20 שנה למשל יהיה לי 387000 ש"ח. אבל אם אני אתאפק ואחכה עוד שנה אחת בלבד הרווח שלי על השנה הזאת יהיה *27000 ש"ח (האמת שקצת יותר אבל עיגלתי).

זה אומר שהשנה הראשונה של החיסכון מניבה לי 7000 ש"ח ובשנה ה21 אני מרוויח כמעט פי 4. איך זה קורה? בזכות הריבית דריבית.

לכן אמר אלברט איינשטיין: "ריבית דריבית היא הפלא השמיני בתבל. מי שמבין זאת, מרוויח. מי שלא – משלם."

אז ההנחת יסוד שלנו היא שאנחנו רוצים לקחת את החיסכון למשך כמה שיותר זמן. כל שנה שנשאיר אותו 'לעבוד בשבילנו' שווה לנו הון.

אתן דוגמא מעניינת. לזוג הורים בשם יעקב ושירה נולד ילד, ב"ה עכשיו יש הרבה הוצאות, הם אמרו - קשה לחסוך. בוא נחכה, כשיגיע לגיל 10 נתחיל לחסוך לו לחתונה - אמירה שאני שומע מהרבה אנשים. המטרה: 70,000 לחתונה.

כמה יצטרכו להפקיד כל חודש? (בהנחת יסוד שיתחתן בגיל 20)

ההורים יצטרכו לחסוך במשך 10 שנים 412 ש"ח כל חודש ע"מ להגיע ל70,000 ש"ח נטו (אחרי שחישבתי את תשלום הדמי ניהול)

כמה הם הפקידו בסך הכל? 49440 ש"ח והרווח שלהם היה 20620.

(במאמר מוסגר, החשבונות כאן והשאר הפוסט הם ללא תשלום מס על הרווח בהנחה שההפקדות בקרן השתלמות אלא אם כן אמרתי מפורש אחרת)

לעומתם היה זוג הורים בשם יוסף וברכה שתכננו את החיים מראש והחליטו לחסוך לכל ילד החל מרגע שנולד. ע"מ להגיע ל70,000 ש"ח לחתונה הם יצטרכו להפקיד סה"כ 146 ש"ח בחודש למשך 20 שנה. (35 אחוז מההפקדה של יעקב ושירה כל חודש, 70 אחוז מההפקדות סה"כ ובסופו של דבר הילדים של שניהם יקבלו את אותו הסכום.) וסה"כ יפקידו 35000 ש"ח וירוויחו 35000 ש"ח.

אם יוסף וברכה היו מפקידים את אותו הסכום שיעקב ושירה הפקידו רק פרוס לאורך השנים (במקום 412 ש"ח כל חודש למשך 10 שנים הם יפקידו 206 כל חודש למשך 20 שנה) יהיה להם כמאה אלף ש"ח.

30 אלף ש"ח יותר מאשר יעקב ושירה הרוויחו כשהשקיעו את אותו הסכום!

אנחנו מבינים שוב שהזמן הוא החבר הטוב ביותר של המשקיע. תזכרו את המשפט הזה. זה משפט מפתח!

ככל שתשקיעו למשך תקופה ארוכה יותר ככה היכולת שלכם להרוויח מההשקעה גדלה משמעותית.

ייתרון נוסף יש לזמן והוא - ניטרול סיכונים.

הבורסה מייצגת את הכלכלה. והכלכלה עוברת עליות ומורדות.

בבורסה יש 2 סיכונים עיקריים.

סיכון אחד - בחירה לא טובה של מניות שיכולות להתרסק ולא לצמוח שוב. למדנו שאפשר להתגבר על הסיכון הזה אם אנחנו משקיעים במדד, ככה אין חברה ספציפית שמסכנת אותנו (פעם אחת בלבד בהיסטוריה קרה

שמדד שלם לא התאושש כבר 15 שנה ומדובר על מדד המניות היפני -ניקיי, שאז הממשלה היפנית הזרימה כמויות של כסף לבורסה וכשהתחלף שם השלטון התברר שהמניות שם לא שוות את הסכום שבו הם תומחרו ועד היום מי שקנה בשיא לא החזיר את ההשקעה. אני כותב את זה כי חשוב לדעת שאין קסם והבטחות וכו' אבל זה קרה פעם אחת בלבד עם סיבה טובה מאד בשוק שהיה מראש בשליטת ממשלה קומוניסטית)

סיכון שני הוא התזמון. אנחנו יודעים שמניות מניבות את התשואה (תשואה - רווח) הטובה ביותר כי הם גם עם הסיכון הגדול יותר, הם תנודתיים. מניה יום עולה יום יורדת. וגם ה'שוק' כולו לפעמים עובר תקופה של נפילות (מי שבנינו זוכר היו 2 מפולות עיקריות בעשרים שנה האחרונות. בשנת 2000 ובשנת 2008. היתה מפולת קטנה שהתאוששה מאד מהר בסוף 2018)

במפולת שוק המניות מאבד 20-50 אחוז לפעמים תוך ימים בודדים. אם נחזור לדוגמא שהבאנו קודם, של 2 זוגות ההורים שחסכו לילדים כסף.

הזוג הראשון השקיע 49440 ש"ח והרוויח 20620 ש"ח. אם יום לפני שהוא היה בא למשוך את הכסף הבורסה היתה נופלת והוא היה מפסיד 50 אחוז - היה נשאר לו 35 אלף ש"ח. שזה עשרת אלפים שקל *פחות* ממה שהוא הפקיד בפועל.

לעומת זאת הזוג השני יוסף וברכה השקיעו 35000 והרוויחו 35000 ש"ח. גם אם ביום בו הם רצו למשוך את הכסף היתה מפולת בבורסה והכסף שלהם 'נחתך'(הפסיד) 50 אחוז עדיין כל הכסף שהם השקיעו - נשאר להם והם לא הפסידו. (אגב אם היו משקיעים ל25 שנה - היו מפקידים 43800 ש"ח ומרוויחים 62000 ש"ח סה"כ 105800, ואז גם אם היו מפסידים 50 אחוז עדיין היה נשאר להם 52900 ש"ח שזה 9000 *יותר* ממה שהפקידו וזה במקרה הכי פסימי.

לכן הזמן מנטרל לנו באופן משמעותי את הסיכון שנקרא 'תזמון' ככל שאנחנו חוסכים לטווח רחוק יותר ככה הכסף יותר 'בטוח'

בבדיקה 150 שנה אחורה התברר שמשך הזמן שלקח לשוק (כשאני אומר 'השוק' אני מתכוון למדד המרכזי של המניות שמייצג בגדול מה קורה בכל שוק המניות, לרוב מדובר על מדד S&P500) לחזור לאותו מצב בו הוא היה לפני כן הוא 14 שנה (כן, אם מישהו קנה מדד של S&P500 בתזמון הכי גרוע שיכול להיות אחרי 14 שנה הוא חזר לסכום המקורי והתחיל להרוויח)

אחרי שהבנו את העיקרון הזה בואו נבין עיקרון לא פחות חשוב

בבורסה א"א להפסיד כסף

כן, זה אמיתי. בבורסה אתה קונה מניה/כל נייר ערך אחר והוא נשאר *שלך* גם אם קנית אותו ב50 שח ועכשיו הוא שווה 25 ש"ח עדיין יש לך ביד את אותו המוצר 'שקנית קודם ב50 שח. מתי מפסידים כסף? כשיוצאים מהבורסה, כשמוכרים את המניה במחיר זול יותר ממה שקנינו - זה הרגע בו אנחנו 'מקבעים' את ההפסד.

אותו עיקרון גם הפוך, אם 'הרווחנו' - לא הרווחנו כלום כל עוד לא מכרנו ברווח.

לכן כשאנחנו באים לבחור מסלול השקעה אנחנו צריכים לשאול את עצמינו מספר שאלות

1 למשך כמה זמן אני יכול להשקיע את הכסף הזה?

2 אחרי שעניתי על 1 האם אוכל במקרה הצורך לדחות את משיכת הכסף או שיש לי תאריך בו אני אהיה *חייב* את הכסף.

3 מהי סיבולת הסיכון שלי, כמה אני מסוגל לראות הפסדים על הדף בלי להשתגע ולהחליט שאני מושך את הכסף למנוע עוד הפסד/מעביר למסלול עם סיכון נמוך יותר.

4 כמה אחוזים מהכסף שלי אני משקיע (הכסף שלי כולל גם נכסים שהם לא כסף. זה אומר דירה, רכב שני שבמקרה הדחק אפשר להסתדר בלעדיו, דירה להשקעה שמכניסה לי שכירות, ביטוח חיים, גם ירושה שתגיע מתי שהוא זה חלק מהשאלה, לא לפחד מלחשוב על זה)

5 מה רמת העירנות שלי במעקב אחרי הכסף? (גדולה מידי יכולה לגרום לי לברוח מהבורסה כשיש הפסדים, קטנה מידי יכולה לגרום לי לשכוח להעביר את הכסף למסלול פחות מסוכן לקראת הדד ליין בו אני צריך למשוך את הכסף)

בפרק הבא נפרט בעז"ה את השאלות, נסביר מה ההשלכה של כל שאלה על בחירת המסלול ונראה איך נוכל להתאים לעצמנו את המסלול שמתאים *לנו*

בהצלחה!

פרק ו

איך בוחרים רמת סיכון בהשקעה

בפרק הקודם הצגנו מספר שאלות. בפרק הזה נתמקד בהבנה של מה עומד מאחורי כל שאלה ואיך זה משפיע על ההחלטה. נוסיף עוד כמה שאלות.

1 למשך כמה זמן אני יכול להשקיע את הכסף הזה?
כמו שכבר למדנו. בשוק ההון יש סיכון שנקרא 'תיזמון' (טיימינג) שמשמעו שיכול להיות שהשוק יקרוס רגע אחרי שאני אפסיד בו את החסכונות שלי/רגע לפני שאני מושך את החסכונות שלי.
לגבי האפשרות הראשונה אין לנו דרך להנצל ממנה לעולם. (אנחנו יכולים להכניס את הכסף בהדרגה כל שנה עוד חלק, אבל יש לזה השלכות. הכסף שלא הוכנס לחיסכון לא מרוויח בשבילנו. צימצמנו את הסיכון להפסיד הכל במכה אבל הרווחנו הרבה פחות שוב, סיכון - סיכוי) אבל אם נשאיר את הכסף מספיק שנים - גם אם יום לאחר שהפקדתי התרסקה הבורסה רוב הסיכויים שכשאמשוך את הכסף עדיין אהיה מורווח.

טווח השנים המקובל הוא עד שנתיים שלוש השקעה של אג"ח ברמת דירוג גבוהה (לרוב אג"ח מדינה) לטווח קצר. שמצד אחד הם מרוויחות קצת מצד שני הם נותנות תשואה מאד בטוחה. התשואה שם היא סביבות 1.5-2 אחוז בשנה.

בין 3 ל 5 שנים בד"כ מקובל תיק השקעות של 90 אחוז אג"ח ו 10 אחוז מניות. שגם אם המניות יתרסקו ב 50 אחוז ההפסד יסתכם ב 5 אחוז מההשקעה. (ועוד ב 4-6 אחוז באג"ח סה"כ כעשר אחוז הפסד במקרה של קטסטרופה בבורסה)

בין 5 ל 13/14 שנים מעלים בהדרגה את אחוז המניות עד תיק של שב 14-15 שנה אפשר גם לשים 80-100 אחוז מניות לטווח ארוך.
אבל כל זה נכון רק למי שיהיה סיטואציה בה הוא יהיה חייב את הכסף בתאריך ידוע מראש. ולכן עוברים לשאלה הבאה

2 *אחרי שעניתי על 1 האם אוכל במקרה הצורך לדחות את משיכת הכסף או שיש לי תאריך בו אני אהיה *חייב את הכסף.*

רמת הסיכון שכתבנו בסעיף הקודם יכולה לגרום לנו להרוויח הרבה פחות כסף. מדוע? כי אג"ח מכניס הרבה פחות ממניות. ואם רוב הכסף יהיה באג"ח ולא במניות אני ארוויח פחות.. זה נקודה שבה אנחנו צריכים לאזן בין הרצון להרוויח עוד לבין הזהירות וחוסר הרצון להפסיד את הכסף.

התיק בנוי בצורה שגם בצורה הקטסטרופלית ביותר לא נפסיד יותר מ 10-15 אחוז ולרוב נשאר ברווח או לפחות לא נפסיד.

לכן, גם אם התכנון הוא להשתמש ב *חלק* מהכסף בזמן ידוע או שאני *לא חייב* את הכסף אז ואוכל להמשיך להחזיק בהשקעה עוד שנתיים שלוש אפשר להעלות את רמת הסיכון בצורה משמעותית ואם מתברר בזמן בוא אני רוצה למשוך את הכסף שאני מופסד-אז אוכל להשאיר לעוד שנתיים שלוש שיתאושש. אבל לא כדאי לעבור את ה 50 אחוז מניות. אם זה לפחות מעשר שנים...

אם צריך רק חלק מהכסף בזמן מסוים כדאי לפצל את ההשקעה, חלק להשקיע לטווח ארוך ואחוז מניות גבוה וחלק לפי הזמן בו נאלץ למשוך את הכסף.

3 *מהי סיבולת הסיכון שלי? כמה אני מסוגל לראות הפסדים על הדף בלי להשתגע ולהחליט שאני מושך את הכסף למנוע עוד הפסד/מעביר למסלול עם סיכון נמוך יותר.
כי כל החשבונות שכתבתי נכונים. הבעיה שאנחנו לא יצורים תבוניים מידי. אנחנו פועלים המון עם רגש.

בנאדם נורמלי שרואה שהחסכונות לחתונה של הילדים שלו שהיו 150,000 ש"ח נחתכו עכשיו ב30 אחוז שווים רק 100,000 ש"ח והוא הפסיד 50,000 ביומיים-שלושה ירגיש לרוב מצוקה קשה וירצה למשוך מיד את שאר הכסף מה שיקבע אותו בהפסד וימנע ממנו להרוויח את הכסף חזרה ולהרוויח מעבר לכך.

שוק המניות מרוויח מאנשים כאלו ולכן, אם אתם חוששים לתפקד ככה, גם ל20 שנה אל תשימו הרבה מניות, כי חבל. יהיו מפולות זה ברור...

מה כן לעשות? להבין ולהפנים ולהשליט המוח על הלב ורק כשתהיו בטוחים שאתם יכולים לספוג נפילות חדות תחליטו לשים אחוזי מניות גדולים

4. * כמה אחוזים מהכסף שלי אני משקיע *(הכסף שלי כולל גם נכסים שהם לא כסף. זה אומר דירה, רכב שני שבמקרה הדחק אפשר להסתדר בלעדיו, דירה להשקעה שמכניסה לי שכירות, ביטוח חיים, גם ירושה שתגיע מתי שהוא זה חלק מהשאלה, לא לפחד מלחשוב על זה)

הסיבה היא שאם זה רוב ככל הרכוש שלי אני חייב להיות זהיר יותר מכיוון שאם יהיה לי מקרה לא צפוי שאצטרך כסף זמין אאלץ למשוך מהחיסכון גם במקרה שכרגע אני מופסד ואז אקבע את ההפסד. ככל שיש לי יותר נכסים נזילים שאפשר למשוך מהם - אפשר לקחת סיכון על שאר הכסף.
בגדול ככל שאני יודע על צרכים/הכנסות בהמשך אני יכול למקד יותר את התשובה לשאלה 2 האם אהיה *חייב* למשוך את הכסף מוקדם מהצפוי.

ככלל, כדאי לתת לכל חיסכון 'שם' 'חיסכון לחתונה של יוסי'. 'חיסכון לחתונה של שירה' 'חיסכון לחתונה של ידידיה'. 'חיסכון לאוטו עוד 7 מקומות עוד 4 שנים' 'חיסכון לפנסיה'
מה שזה נותן לנו הוא
א היכולת לדעת איזה כסף אפשר לזרוק להרבה שנים בסיכון גבוה (חיסכון לחתונה של ילד בן 4) ואיזה סיכון בינוני (חיסכון לבר מצווה של ילד בן 4) ואיזה נמוך (לאוטו עוד 3 שנים)

ב היכולת לכמת את הסכום שאנחנו צריכים וממילא לדעת כמה אנחנו מקדישים כל חודש לכל מטרה, מה שמביא לנו את היכולת לחסוך בצורה מושכלת ולא נמצא את עצמנו מגיעים לחתונה עם חיסכון קטן משמעותית.

ג היכולת לעקוב אחרי החיסכון לקראת זמן המשיכה המשוער להעביר אותו בהדרגה לסיכון נמוך יותר. למשל אם לא הייתה קריסה והחיסכון הרוויח הרבה אז שנה - שנתיים לפני כדאי להעביר את החיסכון לסיכון בינוני וכה חודשים לפני כדאי לעבור לסיכון נמוך ממש.
(זה לא חובה, אבל מצמצם את הסיכון)

5 *מה רמת העירנות שלי במעקב אחרי הכסף? *(גדולה מידי יכולה לגרום לי לברוח מהבורסה כשיש הפסדים, קטנה מידי יכולה לגרום לי לשכוח להעביר את הכסף למסלול פחות מסוכן לקראת הדד ליין בו אני צריך למשוך את הכסף)

אין כאן הרבה מה לפרט, לא טוב להתרגל לקבל מידע פיננסי ומה המצב הבורסה. זה גורם לחרדות. או לאופוריה גדולה.

הכי חשוב הוא לבנות תכנית השקעה מפורטת! לכתוב אותה ולהצמד אליה ולא לשנות לפי תחושה. לא להגדיל סיכון, לא להקטין סיכון. לא להשאר במניות כשתכננו לצאת לא לצאת ממניות כשתכננו להשאר.

לכתוב תכנית למשל חיסכון לילד שנולד לחתונה.
שלב ראשון 50 אחוז מהמתנות מהברית נכנסות למסלול בסיכום גבוה.

שלב שני כל חודש הפקדה של 150 ש"ח לאותו מסלול.

שלב שלישי כשהילד בן 16 לראות מה הסיכוי כרגע שהוא יתחתן בגיל 18-19 אם אין סיכוי או סיכוי נמוך ממשיכים כרגיל אם יש סיכוי יורדים לסיכון בינוני. אלא אם כן בדיוק הבורסה קרסה בשנה-שנתיים האחרונות ואז משאירים סיכון גבוה כדי להרוויח מחדש את ההפסד

שלב רביעי בדיקה כזו כל שנה עד שהורדנו לסיכון בינוני.

שלב חמישי מתחיל קשר רציני מעבירים לסיכון נמוך

שלב שישי סוגר אירוסים פותחים חשבון ייעודי לחתונה (בכל בנק שמציע חשבון ללא עמלות) מושכים את הכסף מהבורסה ומכניסים לשם את כל הכסף. ההוצאות של החתונה *רק* משם. מה שיש זה הכל. נשאר ספייר? מתנה לילד... או חזרה לחיסכון משפחתי.

חיסכון משפחתי ללא 'שם' מטרה וזמן למשיכה לחלק ל3 מסלולים. אחד שיהיה זמין מוקדם אחד בטווח הבינוני ואחד לטווח הרחוק. (30 אחוז טווח קרוב 30 אחוז טווח בינוני ו40 אחוז טווח רחוק)

כלל חשוב. כשאנחנו מדברים על אג"ח כגורם שמכניס לתיק יציבות ומגן מפני קריסה אנחנו מדברים על אג"ח מדינה וקונצרני בדירוג גבוה בלבד שהתשואה שלו בהתאם - נמוכה! אם נתפה לחפש אג"ח עם תשואה יקרה אזי זה יהיה נכס מסוכן בדיוק כמו מניות ובמקרה של קריסה שהוא לא יגן על תיק ההשקעות שלנו מירידה חדה

בפרק הבא בעז"ה נדבר על דמי ניהול והמשמעות שלהם.

פרק 2 סיכום קצר.
טוב חברים אני מתחיל

מילון קטן

מניות – חתיכה של בעלות בחברה שנסחרת בבורסה המחיר של המניה עולה ויורד בעיקר לפי הציפיות של המשקיעים הנכס המניב ביותר אבל המסוכן ביותר היכולת להפסיד באופן משמעותי סכום גדול לעומת היכולת להרוויח סכום משמעותי.

איגרות חוב – אגח – שטר חוב שחברה או מדינה מוציאות כנגד הלוואה שהם מקבלות מהמשקיעים בבורסה. - אם לא הולכים אם לא הולכים על חברות בדירוג אשראי נמוך אז התשואה נמוכה יותר בסיכון נמוך יותר כי גם אם יורד זה לא מתרסק

תשואה - הרווח שאותו אנחנו מקבלים עבור ההשקעה אפשר לקרוא לזה ריבית או קופון במקרה של תשואה על אגרות חוב ורווח או תשואה במקרה של רווח במניות.

ברוקר/ חבר בורסה - מי שיכול לקנות או למכור ניירות ערך בבורסה כל הבנקים בישראל הם חברי בורסה וכל בתי השקעות הם חברי בורסה מי שרוצה לקנות או למכור ניירות ערך חייב שיהיה לו גישה לאחד מהם או חשבון בנק או חשבון בבית השקעות.

ניירות ערך - שם כולל לכל סוגי המוצרים הפיננסיים ש נסחרים בבורסה למשל מניות, איגרות חוב, קרן נאמנות, ועוד סוגי ניירות נוספים שעוד לא למדנו עליהם.

מדד - ערך מסוים הקובע את ממוצע עלות ניירות הערך שאותו מודד נקודה למשל מדד מניות תל אביב 35 משקף את הממוצע של 35 המניות הגדולות ביותר בבורסה בתל-אביב. מדד תל בונד – הוא מדד המשקף את ממוצע איגרות החוב בבורסה. המדד עולה ויורד לפי השווי או הרווח שהייתי יכול לקבל אם הייתי קונה את כל ניירות הערך שאותם משקף המדד.

המדד מאפשר לי לפזר את הסיכון כך שגם אם חברה אחת או 10 חברות מפסידות יש מספיק חברות שמאזנות את זה על ידי שהרוויחו.

המדד נותן לנו תשואה ממוצעת פחות מהמקסימום בבורסה ויותר ממי שהפסיד. בהשקעה פסיבית משתמשים כל הזמן בקניית המדד

קרן נאמנות – נייר ערך ששווי שקלים בודדים המקנה למי שמחזיק אותו "יחידת השתתפות" בתיק השקעות גדול המנוהל על ידי הקרן. מנהל הקרן מקבל דמי ניהול כאחוזים מהקרן ובתמורה לכך הוא מנהל את תיק ההשקעות.

מנהל הקרן מפרסם "תשקיף" בו הוא מפרט את מדיניות ההשקעה שלו. כמה מניות כמה דולרים כמה איגרות חוב איזה סוגים של איגרות חוב מניות בארץ מניות בחול וכולי לקרן נאמנות יש יתרון למי שקונה בסכומים נמוכים כיוון שאין עמלה על קנייה ומכירה של הקרן. אבל יש עמלה שנתית באחוזים שאותה מקבל מנהל הקרן מה שאין במניות.

קרן נאמנות מחקה / קרן סל מחקה - כמו קרן נאמנות רגילה אפשר לקנות יחידת השתתפות בתיק השקעות הגדול גם בסכומים מאוד נמוכים (יחידת השתתפות עולה בין שקל לעשרה שקלים) שני הבדלים היחידים בין קרן נאמנות מחקה לבין קרן הנאמנות רגילה הם - א קרן נאמנות מחקה עוקבת אחרי מדד ומנסה להשיג את התשואה המדד על ידי קניית המניות הקיימות במדד או על ידי קניית אופציות ונגזרים על המדד (לא אמור לעניין אתכם איך זה עובד) ב - על קרן נאמנות מחקה מלבד דמי הניהול יש עמלת קניה ומכירה.

השקעה פסיבית / תיאוריית השווקים החכמים - תיאוריה שהיא אומרת שאנחנו לא יכולים להיות חכמים יותר מכל המשקיעים שמכירים לעומק את החברות שבהם הם משקיעים. אנחנו לא יכולים לנצח את הדוחות הכספיים של כל החברות ללמוד את כל שיטות השיווק והייצור שלהם ולכן כדי להרוויח אסור לנו לבחור מניות ספציפיות ולהשקיע בהם אלא אנחנו צריכים לקנות את המדד את הממוצע בפועל זה מתברר כהחלטה

מוצלחת. מתברר שגם מנהלי התיקים הטובים ביותר כמעט אף פעם לא מצליחים להשיג יותר מהמוצע. וגם אם כן לרוב הם לוקחים דמי ניהול גבוהים שגורמים לנו להפסיד את הפער. לכן כדי להרוויח אנחנו צריכים לעקוב אחרי המדד בדמי ניהול נמוכים ככל שאפשר. צורת ההשקעה הזאתי מתאימה בעיקר לאורך זמן כי השווקים עולים בסופו של דבר החברות מרוויחות והמניות עולות.

קרן השתלמות קרן שהמדינה מאפשרת לעצמאים לפתוח לעצמם ולהפקיד עד כ-12 אלף שקל עם הטבת מס שאומרת שהכסף הזה נחשב כהוצאה מוכרת ולא משלמים עליו מס והוא יוצא מהברוטו ולא מהנטו. הטבת מס נוספת משמעותית היא שעל רווחי קרן השתלמות עד הסכום הפקדות של 18500 שח בערך אין מס רווחי הון מה שהופך את זה לאפיק רווחים מיוחד. נקודה משמעותית שצריך לזכור קרן השתלמות ננעלת למשך 6 שנים. בהם אי אפשר למשוך את הכסף או להעביר אותו לחברה אחרת. גם שכירים יכולים לקבל את ההטבות האלו אבל בתנאי שהמעסיק שלהם פותח להם את קרן השתלמות ומפריש עבורם שלושה שקלים על כל שקל שהם מפרישים ועד תקרה של 10 אחוז מהמשכורת הטבה שחשוב מאוד לבקש מהמעסיק. *מסלולים בקרן ההשתלמות* - בקרן השתלמות מנהלים מסלולים שונים אתה יכול לבחור מסלול שיש בדרך כלל מסלול כללי שזה מסלול בין 25 ל 45 אחוז המניות והוא מנוהל איך שמנהל בית ההשקעות מחליט. יש מסלולים עם סיכון נמוך בעיקר אגח ורק קצת מניות ויש מסלולים מוטי מניות שזה אומר הרבה מניות. יש גם בתי השקעות שמציעים מסלולים עוקבי מדד בקרנות השתלמות.

קופת גמל להשקעה - אפשרות לחיסכון בהוראת קבע או בהפקדות חד פעמיות. יש כמו בקרן השתלמות מספר מסלולים מנייתיים כאלו ללא מניות וכללי כשאתה בוחר מסלול משקיעים את הכסף באותו מסלול וגובים דמי ניהול על ניהול הכסף. ישנה הטבת מס 1 שאם אתה מושך את הכסף לאחר שיצאת לפנסיה בצורה של קצבה ולא בסכום אחד אתה פטור לגמרי ממס רווחי הון. יתרון נוסף שיש לקופת גמל להשקעה ולקרן השתלמות הוא היכולת לעבור בין מסלולים ברמות סיכון שונות ללא אירוע מס (אסביר בהמשך גם במילון וגם בפרק בנפרד). בהמשך אמור להיות אפשרות לעבור בין קופות בחברות שונות ללא אירוע המס כרגע אי אפשר לעשות את זה עדיין.

מס רווחי הון - במדינת ישראל כל שקל שהרווחת על ידי השקעה בין אם זה מניות בין אם זה פיקדון בבנק בין אם זה אגרות חוב אתה צריך לשלם מס למדינה 25 אחוז מהרווח על רווח במניות זה 15 אחוז מהרווח עם הרווח היה על אגרות חוב או פיקדון בבנק או במילים אחרות על ריבית המס הוא הוא 15 אחוז ועל רווח של השקעה במניות המס הוא 25 אחוז אם הפסדת ממניה המסויימת והרווחת ממניה האחרת זה מתקזז.

אירוע מס - כשאנחנו משקיעים את הכסף הרווחים שלנו צוברים ריבית. והריבית הזאתי צוברת ריבית נוספת (ערך ריבית דריבית) כשאני רוצה לשנות את ההשקעה שלי אני צריך למכור את נייר הערך שלי ששווה נניח 10000 שקל לשלם את המס עליו שהוא מניח אלף שקל ולקנות מחדש נייר ערך עם הכסף שנשאר לי 9000 שקל. מה שאומר שהריבית שלי מכאן והלאה תהיה נמוכה יותר כי פחות כסף מרוויח לכן אנחנו צריכים להימנע כמה שיותר מאירועי מס.

עמלות - יש מספר סוגים של עמלות פרטית אותם ב פרק שלם אין מה לקצר כאן רק נגדיר איזה עמלות יש 1 עמלת שמירה תשלום שנתי שקיים בבנק כאחוז מכל תיקי השקעות 2 עמלת קניה ומכירה תשלום שיש בכל מקום שבו אפשר לקנות מניות הסכום שלא משתנה ולפעמים זה סכום למניה למשל עשירית סנט למניה ולפעמים הוא באחוזים למשל 0.2% מעלות הקניה. לרוב בבנקים יותר יקר מאשר בבתי השקעות

עמלת מינימום כדי שתקנו הרבה ותשלמו הרבה יש סכום מינימלי אותו תשלמו בכל קנייה של ניירות ערך בבנקים זה בין 20 ל 50 שקלים בכל קנייה של כל נייר (נניח 100 מניות של טבע זה קנייה אחת אבל 50 מניות של טבע וחמישים מניות של אמזון או 50 יחידות בקרן נאמנות 1 ו50 יחידות בקרן נאמנות שניה זה שתי קניות ותשלום ופעמיים עמלת מינימום.
תשלום חודשי – בבתי השקעות לא בבנקים יש תשלום חודשי

ריבית דריבית - פלא תבל כפשוטו. המשמעות שלו זה שהרווח על הכסף שלנו מרוויח בשנה הבאה עוד כסף האפקט שלו משמעותי ביותר ככל שעוברות השנים. בהתחלה או לא נראה משמעותי אבל אחרי 10 15 20 30 שנה הוא משמעותי מאוד המשמעות של זה היא היכולת לחסוך קצת עכשיו ולחתן את הילדים או לצאת לפנסיה ברווח זה מה שצריך להיות לנגד עיניכם כשאתם בוחרים את משך הזמן בו אתם משקיעים.

עד כאן המילון עכשיו כמה מילים על בחירת מסלול השקעה.

את זה אני לא הולך לקצר כתבתי את זה בפרק ו בצורה מפורטת הדרך שלכם לדעת איזה מסלול מתאים לכם למשך הזמן שבו אתם הולכים להפקיד את הכסף לסיכון שאתם מוכנים לקחת לסכום אותו אתם מוכנים לסכן לזה אין קיצורי דרך.

השורה התחתונה ככל שאתם משקיעים למשך זמן רב יותר ומסוגלים נפשית להכיל ירידה זמנית בבורסה לצורך עליה ככה כדאי לכם להשקיע בסיכון גבוה יותר מכך אחוז מניות גבוה יותר וככל שהם משך הזמן שבו אתם יכולים להשקיע את הכסף נמוך יותר ורמת הפחד שלכם מירידות גבוהה אז עדיף אחוז איגרות חוב בטוחות גבוה יותר ואחוז מניות קטן יותר המטרה שהמניות יהיו המנוע של התיק ויתנו תשואה גבוהה ואיגרות החוב יהיו העוגן של התיק שלא ירוויח הרבה אבל גם לא יוכל להפסיד הרבה.

ככול שהשקעה מתחילה מוקדם יותר במשך שנים רבות יותר ככה ריבית דריבית עובדת טוב יותר ועל אותו סכום נרוויח הרבה יותר

פרק ח

דמי ניהול

טוב חברים אנחנו ממשיכים, אמרו לי כמה וכמה אנשים שכיוון שאני כותב פוסטים ארוכים קשה לקרוא.

אני אשתדל לקצר או לכתוב פוסטים קצרים יותר וממצים יותר המשמעותי שזה יהיה עם פחות דוגמאות תגידו לי עוד 2-3 פוסטים מה היה עדיף.

כשחברת השקעות מנהלת לנו את הכסף היא צריכה לקבל תשלום, את התשלום היא מקבלת בצורה של אחוזים. זה נקרא דמי ניהול יש שני סוגים של דמי ניהול.

1 דמי ניהול מהפקדה – זה אומר שכל שכל שאנחנו מכניסים לחיסכון אחוז מסויים ממנו הולך לתשלום עבור ניהול ההשקעה.

2 דמי ניהול מצבירה/חיסכון – במהלך כל שנה נלקח מסכום החיסכון הכולל אחוז מסוים בתור דמי ניהול.

אז בואו נראה מה ההבדלים בין שתי הסוגים

* דמי ניהול מהפקדה – נלקחים מכל הפקדה פעם אחת. לעומתם דמי ניהול מצבירה נלקחים מכל החיסכון כל שנה מחדש

* דמי ניהול מהפקדה - נלקחים רק מסכום הכסף שהפקדתם ולא מהרווחים. לעומתם דמי ניהול מצבירה לעומת זאת נגבים גם מהרווחים.

* דמי ניהול מצבירה נשמעים גבוהים יותר אבל רוב הפעמים עיקר התשלום הוא בחצי אחוז של הצבירה.

דמי ניהול המקסימלים הם:

קרנות פנסיה – החברות יכולות לגבות עד 0.5% מהצבירה ו-6% מההפקדות.
קופות גמל – עד 1.05% מהצבירה ו-4% מההפקדות. כיום, רוב הגופים הפיננסיים גובים רק דמי ניהול על הצבירה, בייחוד בקופות החדשות, שנפתחו מאז 2015.
ביטוח מנהלים – עד 1.05% מהצבירה ו-4% מההפקדות.
קרן השתלמות – נגבים דמי ניהול על הצבירה בלבד, בגובה מקסימלי של 2% לשנה.
* חשוב מאוד לשים לב לגובה דמי הניהול בעיקר במסלולים עם סיכון נמוך בהם התשואה נמוכה. שם לפעמים דמי הניהול יכולים למחוק את כל הרווח ואפילו לגרום הפסד.*

בקרנות הפנסיה המדינה הבינה שהיא חייבת לתת לחוסכים החלשים, יותר אלו שלא מאוגדים, ואין להם יכולת להתמקח על דמי הניהול אפשרות להוזיל את דמי הניהול, קוראים לזה קרנות ברירת מחדל.

המדינה עשתה מכרז בין כל הקרנות פנסיה שיתנו דמי ניהול מאוד נמוכים לכל מי שרוצה, ואלו יהיו הקרנות שבהם יחסכו כל מי שלא בחר קרן אחרת או כל מי שבחר להיות בהם.

אבל כשאנחנו מדברים על קופת גמל להשקעה או קרן השתלמות או קרן נאמנות אנחנו צריכים לבדוק בעצמנו את גובה דמי הניהול אני הולך לתת כמה דוגמאות שתבינו את המשמעות של דמי הניהול.

רק לפני כן אני אומר דבר שחשוב מאוד לזכור! מנהל ההשקעות מקבל תשלום גם אם באותה שנה הוא הפסיד לכם המון כסף! דמי הניהול זה דבר קבוע שאתם בטוח משלמים, לעומת תשואות עבר ורווחים שנעשו בשנים קודמות שאף אחד לא יכול להתחייב לכם שיחזרו על עצמם.
לכן דמי ניהול זה שיקול חשוב אבל אסור שהוא יהיה השיקול היחיד.
בהמשך אני אעלה פוסט בו נסדר את סדרי העדיפויות של המשקיע בבחירת אפיק השקעה, שמה נראה כמה משקל ניתן לדמי הניהול.

דוגמה ראשונה:

השקעתי 100 אלף שקל בקרן שעשתה תשואה ממוצעת של 7% לשנה למשך 30 שנה בדמי ניהול בשיעור אפס. 99% מצבירה

סך הכל דמי הניהול מצבירה שנגבו

100,062.31

סך הרווח שהיה יכול להיווצר מדמי הניהול שנגבו

96,375.60
סכום החיסכון בסוף התקופה ללא ניכוי דמי ניהול
761,225.50

סכום החיסכון בסוף התקופה בניכוי דמי ניהול
564,787.59

אתם מבינים את המשמעות? לא רק ש100 אלף שקל (סכום זהה לסכום שהפקדתם) הלך כתשלום דמי ניהול. גם הפסדתם כמעט מאה אלף נוספים שיכולתם להרוויח על המאה אלף האלו. דמי הניהול במשך 30 שנה הפסידו לכם כמעט 200 אלף בואו נראה מה היה קורה במקרה של דמי הניהול היו חצי מזה 0.5%.

סך הכל דמי הניהול מצבירה שנגבו
50,536.52
סך הרווח שהיה יכול להיווצר מדמי הניהול שנגבו
55,742.59
סכום החיסכון בסוף התקופה ללא ניכוי דמי ניהול
761,225.50
סכום החיסכון בסוף התקופה בניכוי דמי ניהול
654,946.39
אתם מבינים את הפער 100 אלף שקל על חצי אחוז זה הזוי.

עכשיו ניקח דוגמא נוספת הפקדה חודשית של 300 שקל בחודש במשך 30 שנה בריבית של 7 אחוז דמי הניהול ממוצע של הרבה חברות - 0.7

סך הסכום שהופקד לאורך כל התקופה
108,000
הרווח שהושג בזכות הריבית דריבית
208,100.53
סך הכל דמי הניהול מצבירה שנגבו
27,377.34
סך הרווח שהיה יכול להיווצר מדמי הניהול שנגבו
20,385.08
סכום החיסכון בסוף התקופה ללא ניכוי דמי ניהול
363,862.95
סכום החיסכון בסוף התקופה בניכוי דמי ניהול
316,100.53

כמעט 50 אלף שקל הלכו לפח

(נקודה חשובה נוספת שאפשר לראות כאן זה הפער ענק בין הפקדת 100 אלף שקל במכה אחת לאורך זמן לבין הפקדות חודשיות שמצטברות בסוף למאה אלף שקל, כשכל הסכום נכנס בהתחלה יוצא לנו בסוף הרבה יותר כסף מאשר שהוא נכנס בהדרגה)

אם נתמקח קצת ונצליח להוריד את דמי הניהול 0.1% נשמע קצת כמה לדעתכם נרוויח מזה?

סך הכל דמי הניהול מצבירה שנגבו

23,466.29

סך הרווח שהיה יכול להיווצר מדמי הניהול שנגבו

17,919.53

סכום החיסכון בסוף התקופה ללא ניכוי דמי הניהול

363,862.95

סכום החיסכון בסוף התקופה בניכוי דמי הניהול

322,477.13

כמעט 6400 שקל על עשירית האחוז זה הזוי אם נוריד עוד עשירית האחוז נחסוך עוד 6500 שקל וככול שהרווחים שלנו גבוהים יותר וככל שהסכומים שאנו מפקידים גבוהים יותר למשך זמן רב יותר לדמי הניהול יש השפעה גבוהה מאוד

בפרק הבא נדבר מה יותר עדיף להרוויח עוד קצת בדמי הניהול מהצבירה או עוד קצת בדמי הניהול מהפקדה

[http://www.hon.co.il/%d7%9e%d7%97%d7%a9%d7%91%d7%95%d7%9f-%d7%94%d7%a9%d7%a4%d7%a2%d7%aa-%d7%93%d7%9e%d7%99-%d7%94%d7%a0%d7%99%d7%94%d7%95%d7%9c-%d7%91%d7%a7%
/i8d7%a8%d7%a0%d7%95%d7%aa-%d7%94%d7%a4%d7%a0%d7%a1%d7%99%d7%94](http://www.hon.co.il/%d7%9e%d7%97%d7%a9%d7%91%d7%95%d7%9f-%d7%94%d7%a9%d7%a4%d7%a2%d7%aa-%d7%93%d7%9e%d7%99-%d7%94%d7%a0%d7%99%d7%94%d7%95%d7%9c-%d7%91%d7%a7%
/i8d7%a8%d7%a0%d7%95%d7%aa-%d7%94%d7%a4%d7%a0%d7%a1%d7%99%d7%94)

את הדיון על דמי הניהול דחיתי להמשך בפוסט הזה אסביר גם למה.

פרק ט

פירמידת הצרכים של המשקיע

בפוסטים הקודמים הסברנו ונכנסנו להרבה פרטים. בפוסט היום נעשה בעז"ה סדר מה הדברים החשובים יותר ומה הדברים החשובים פחות.

"פירמידת צרכים" זה מושג שקיים בהרבה תחומים

בגדול בבסיס הפירמידה נמצא הדבר החשוב ביותר מעליו מה שצריך פחות עד שלמעלה בשפיץ יש את הדבר שתופס הכי פחות כמות/ חשיבות. פירמידה מוכרת היא פירמידת המזון. (כמעט בכל קופח זה תלוי על הקיר) למטה דגנים. מעליהם חולקים קומה ירקות ופירות מעליהם מוצרי חלב בשר ועוף ולמעלה שומן ושמן.

אז גם למשקיע יש פירמידה כזו (מצרף לכם תמונה) קרדיט לבלוג הסולידית משם הפירמידה

אז בואו נתחיל!

השלב הבסיסי והכי חשוב של המשקיע ואילו צריך להפנות הכי הרבה מרץ הוא:

שיעור החיסכון כמה כסף מופרש כל חודש לחיסכון. ומדוע הוא כ"כ חשוב? תחשבו על הוספה של עוד 100 ש"ח כל חודש לתיק שלכם. זה 1200 שח בשנה. שזה שווה לתשואה של אחוז *נוסף* מתיק של 120,000 או לתשואה *נוספת* של 2 אחוזים מתיק של 60,000 שח. וזה רווח בטוח. לא אולי. אז הכי חשוב לחסוך כמה שיותר. זה הדבר שיגרום לחיסכון שלכם לגדול הכי מהר. לשם תפנו את רוב האנרגיה!

אחריו בחשיבות מגיעה *זמן בשוק* כמו שראינו ככל שאנחנו יותר זמן בשוק ככה כל שנה 'שווה לנו יותר' השנה ה-20 שווה הרבה יותר מהשנה ה-19. ולכן המטרה השניה שלנו היא לא להוציא את הכסף שחסכנו אחרי שנים בודדות אלא רק כעבור תקופה. (וכמובן להיערך לזה נכון).

ה'קומה' הבאה בפירמידה היא *משמעת* אנחנו בונים תכנית השקעה מסודרת, מחליטים להשקיע כך חודש 150 שח לכל ילד ופתאום החודש קשה, אז אנחנו לא מפקידים. *זה פוגע בכל התיק* דוגמא נוספת היא 'מפולת' בשוק. כולם אומרים לכם להוציא את הכסף מהבורסה ובטח ובטח לא להכניס עוד. אתם מתעלמים מכולם. נצמדים לתכנית ההשקעה שלכם ופועלים על פיה. לא לפי רגשות, לא לפי חששות, לפי תכנית מסודרת (שראינו איך כותבים בפרקים הקודמים) *משמעת* אתם חייבים את זה.

הקומה הבאה היא *פיזור* פיזור של ההשקעה אנחנו לא משקיעים בחברה אחת 2 או 10. אנחנו הולכים על הרבה מניות/אגרות חוב כדי שגם אם חלקן יקרסו - עדיין נהיה על הסוס ונרוויח (איך עושים את זה בקלות? מדדים!)

הקומה הבאה היא *הקצאת נכסים* ההחלטה כמה אגח מדינה יהיה לי בתיק, כמה אגח של חברות (קונצרני) ובאיזה דירוג? כמה מניות? מניות חול? מניות בארץ? קרנות כשרות? (לא איזה מניה אני קונה, אלא קטגוריות)

לדוגמא: 30 אחוז אגח מדינה 10 אחוז אגח קונצרני 40 אחוז מניות חול ו-20 אחוז מניות ישראל. זה נקרא הקצאת נכסים בסיסית.

אפשר גם למקד יותר למשל

30 אחוז אגח מדינה - חצי מח"מ קצר חצי מח"מ ארוך (למי שלא זוכר מח"מ - משך חיים ממוצע, לאיזה טווח ההלוואה, לטווח ארוך הריבית גבוה יותר) 10 אחוז אגח קונצרני דירוג A 40 אחוז מניות חול - s&p500. 20 אחוז מניות בארץ ת"א 100

השלב הבא הוא *מיסוי* איך אני משקיע בצורה שתגרום לי להרוויח הרבה ולשלם פחות מס (למשל קרן השתלמות והתחמקות מאירועי מס שמסביר את זה בפרק שלם)

רק בשלב הזה מגיעים *דמי הניהול* להיות רלוונטים. במטרה כמובן לשלם כמה שפחות דמי ניהול.

ובסוף בסוף אנחנו עם בחירת נייר הערך המדויק שיתן לי את כל מה שבניתי עד עכשיו השקעה לטווח ארוך, בפיזור נרחב לפי הקצאת הנכסים שהחלטתי, יעזור לי לשלם פחות דמי ניהול ופחות מס.

כן. השלב המורכב הוא הכי פחות חשוב. כי אם תשימו פי 2 כסף גם אם תקנו קרן עם דמי ניהול יקרים ומס גבוה עדיין תרוויחו יפה לעומת צמצום שיעור החיסכון וזמן החיסכון כדי לחסוך בדמי ניהול. שמה תפסידו. בפרקים הבאים אגע בכל פרק בקצרה בקומה אחת בפירמידה

פרק י

קומה ראשונה - שיעור החיסכון

שיעור החיסכון כמה כסף מופרש כל חודש לחיסכון. ומדוע הוא כ"כ חשוב? תחשבו על הוספה של עוד 100 ש"ח כל חודש לתיק שלכם. זה 1200 שח בשנה. שזה שווה לתשואה של אחוז *נוסף* מתיק של 120,000 או לתשואה *נוספת* של 2 אחוזים מתיק של 60,000 שח. וזה רווח בטוח. לא אולי. אז הכי חשוב לחסוך כמה שיותר. זה הדבר שיגרום לחיסכון שלכם לגדול הכי מהר. לשם תפנו את רוב האנרגיה!

ונפרט קצת יותר. הרבה יותר קל להרוויח עוד מאה שקל בחודש מעבודה מלהרוויח עוד מאה שקל בחודש בחיסכון של דמי ניהול או תשואה גבוהה יותר ממנה שיש לכם עכשיו. ההשקעה הטובה ביותר שלכם היא לחסוך יותר. ובאחוזים. השאיפה להגיע לכשליש עד חצי מהמשכורת לחסכונות בין לחתונות לילדים, לאוטו בהמשך, לפנסיה, לשיפוץ הבית ולשאר בלתמים שיכולים להיות. עוד 30 ש"ח לילד בחודש יביאו לו עוד המון כסף לחתונה שלו. זה ההשקעה הכי בטוחה!

ניגע כאן בנושא חשוב. האם כדאי לחסוך כשיש לי הלוואות ואני במינוס??

תשובה:: 'תלוי'. במה? בשאלה האם זה מצב זמני או כרוני. כלכלית בצורה יבשה התשובה היא *לא* למה? כי אני משלם ריבית על המינוס או ההלוואה ולרוב היא יותר ממה שארוויח. וגם אם הריבית נמוכה, כשאני מחזיר הלוואה זה רווח בטוח. אין סיכון. כשאנחנו משקיעים אנחנו *מצפים* לתשואה מסויימת, לא יכולים להיות בטוחים. אם היינו יכולים לקבל הבטחה - התשואה היתה נמוכה יותר. לכן עדיף לסגור את כל החובות ואז לחסוך (חוץ ממשכנתא).

אבל אנחנו בני אדם יצורים לא רציונליים. ורוב האנשים במינוס כרוני וגלגול הלוואות. ואם נחכה שייסימו את ההלוואות כדי לחסוך - זה לא יגמר לעולם. ומה שיקרה זה כשיצטרכו להוציא כסף למשל לחתונה של הילד או רכב גדול או טיפול רפואי או כל משהו שמחייב להוציא כסף - הם ילכו עוד ויעמיקו את התלות בחוב. זה גרוע מאד.

לכן עדיף במצב כזה להקצות חלק מהכסף להחזרי הלוואות, לבדוק כמה תכלס אני מחזיר בחודש, לעשות סדר בהלוואות ואולי גם למחזר להלוואה אחת פרוסה בתנאים עדיפים, ובמקביל להתחיל לחסוך *לכל אירוע משמעותי* שידרוש כסף בהמשך החיים* מי שכבר לקח הלוואה- יהיה לו קשה לא לקחת שוב ולכן הוא חייב לאלץ את עצמו להתחיל לחסוך לחתונות לילדים, לאוטו שצריך להחליף עוד שנתיים, לבר מצווה, למסע לפולין. גם אם זה יוצא סכום קטן לכל מטר. כדי שנהיה מוכנים ולא נלווה שוב סתם. בואו נזכור. אם אני צריך עוד 20 שנה 40 אלף שקל ואני אחסוך

מעכשיו אני אצטרך *להוציא* 20 אלף שח.
ואם אני צריך 40 אלף *אין לי אותם* ואני צריך ללוות ולהחזיר בריבית בממוצע אצטרך *להוציא** 48 אלף שקל.

אז מה אתם בוחרים? להוציא 20 אלף שקל או 48 אלף שקל בשביל לקבל אותו הדבר???

אז קדימה. סוגרים הלוואות מתחילים לחסוך ומרוויחים המון כסף פנוי במהלך החיים(אה, וגם אותו חוסכים)

בהצלחה!!!

פרק יא *קומה שניה, הזמן בשוק*

כמו שלמדנו לזמן שהכסף שלנו מושקע יש משמעות כפולה.

1 ככל שעובר יותר זמן ככה ההשקעה בטוחה יותר ואנחנו יכולים להיות יותר רגועים בהשקעה באחוז גבוה של מניות, ככל שהזמן מתקצר אנחנו נאלצים לוותר על תשואה גבוהה יותר ע"מ 'לבטח' את עצמנו בנכסים פחות תנודתיים (אג"ח לרוב) בתיק ההשקעה שלנו ע"מ שיהיו 'עוגן' שמבטיח יציבות גדולה יותר בתיק. ככל שהזמן ארוך יותר הוא נותן לנו את היציבות ואנחנו יכולים להגדיל את ה'פלאח המנייתי' בתיק שלנו בלי להקטין את היציבות.

2 ככל שעובר יותר זמן אפקט הריבית דריבית פועל טוב יותר. המשמעות. היא שהשקעה של 100,000 ש"ח ל 6 שנים בריבית של 6 אחוז תניב לנו תשואה מצטברת של 33 אחוז.

לעומת זאת אם נתן לכסף 'לעבוד' 30 שנה. יהיה לנו בסוף החיסכון 574,000 ש"ח ובשנה ה-31 נרוויח כ-33 אלף ש"ח בשנה אחת ולא 6 שנים כפי שלקח לנו בהתחלה. ככל שאנחנו זמן ארוך יותר בתוך ההשקעה - כל שנה משתלמת לנו יותר ויותר.

האינטרס שלנו בתור חוסכים צעירים הוא לחסוך בחלק מהמסלולים ל-30 ו-40 שנה. כמובן שיש עוד דברים שצריך לחסוך עבורם אבל במערכת הפנסיונית הקיימת כדאי להוסיף חיסכון נוסף מלבד הפנסיה. בחור בן 30 שמכניס כל חודש עוד מאה שקל לקרן השתלמות עד הפנסיה יגיע עם כמעט 200,000 נוספים.

הקומה הבאה היא *משמעת* היכולת להצמד לתכנית ההשקעה שהותוותה מראש, אם אתה מכיר את עצמך ויודע שנפילות קשות יגרמו לך למשוך את הכסף - תתכנן מראש תכנית השקעה אחרת. אבל אחרי שתכננת - להצמד לתכנית. את הכסף סופרים במדרגות. כל עוד הכסף מושקע לא הפסדת שקל. רק כשאתה מושך. לא משנים סתם מסלול. לא מפסיקים הפקדות לא מושכים כסף. *משמעת משמעת משמעת*

בעז"ה הפרק הבא יהיה טיפה יותר ארוך. נדבר על איך בונים תכנית השקעה.

פרק יב *בניית תכנית השקעה*

אז החלטנו להשקיע, החלטנו כמה כסף אנחנו משקיעים איך יודעים איזה מסלול לבחור?

אז הדבר הראשון והקשה ביותר בתכנית ההשקעה הוא לא להשקיע.

כשאנחנו לומדים כמה הכסף יכול להרוויח לנו הרצון הראשוני הוא להשקיע הכל הכל בסיכון גבוה כדי להרוויח כמה שיותר. הדבר הראשון בתכנית השקעה הוא בדיוק הפוך, לקבוע סכום שאותו *לא נשקיע* ולמה זה? כי אם נאלץ בזמן מסוים בהמשך מכל סיבה שהיא להשתמש בסכום גדול ולא יהיה לנו - נאלץ 'לשבור' חסכונות שמיועדים לדברים אחרים או לקחת הלוואות יקרות ולהפסיד, יתרון נוסף הוא לקבל הנחות מזומן או תשלום אחד שלפעמים יכולות להגיע ל-10-12 אחוז (תשואה מטורפת על אפס סיכון)

למה אנחנו צריכים את זה? לכל צרה שלא תבוא (או שמחה שתבוא) פיטורין/קריסה של מקום עבודה, תאונה של הרכב מחלה שעוצרת עבודה לתקופה ארוכה, פיצוץ בצנרת, קנסות, או כל סיבה שהיא שגורמת לנו להצטרך כסף משמעותי עכשיו. השלב הראשון בתכנית הוא לנסות לחשב סכום משמעותי שיוכל להיות 'קרן חירום' נוגעים בה *רק* במקרה חירום מסוג זה. זה צריך להיות מספיק גדול כדי להיות רלוונטי אבל לא גדול מידי כי אנחנו רוצים גם שיהיה כסף שיושקע. סך של 2-3 משכורות חדשיות אבל כל אחד לפי הצרכים שלו. כל אחד צריך לחשב לעצמו כמה יצטרך במקרי חירום שיכולים לקרות לו.

אם יש לכם פקדונות וחסכונות בבנק אז הם יכולים לשמש כקרן חירום ולהתחיל לעבור לשלב השני כבר עכשיו. מי שהפקדה החדשית שלו היא החיסכון היחיד ואין לו סכום להתחיל, שלא יחכה עד שיצבור הון ואז יתחיל להשקיע אלא יחלק את ההפקדה החדשית חלק לקרן חירום (מושקעת באגח מדינה לטווח קצר-בינוני או פיקדון בבנק) וחלק להשקעה.

מי שמשקיע סכומים יחסית נמוכים (לדעתי עד 300 בחודש) אין כ"כ עניין לפתוח קרן כזאת כיוון שגם אם ישים עשרים אחוז בחודש יקח לו שנים עד שיצבור קרן משמעותית. ועדיף את הכסף הזה להשקיע.

חלק שני וחשוב מאד בבניית תכנית השקעה הוא בדיקת יעדים. היעדים הברורים מאליהם הם בר/ת מצוות וחתונות לכל הילדים. ילדים עד שנתיים שלוש כדאי לחסוך לכל ילד בנפרד. ולהקציב סכום לבר מצווה וסכום לחתונה. ילדים גדולים יותר לחסוך לחתונה בנפרד ולבר מצווה עובדים בשיטה השניה.

בניית תכנית הוצאות משפחתית.

למשל:

אני ב-7 שנים הקרובות צריך לחתן ילד אחד, בר מצווה אחת ולהחליף רכב. ב-14-7 שינפ הבאות יש 3 בר מצוות וכנראה 2 חתונות טיול משפחתי גדול ו-2 ילדים שיצטרפו עזרה בלימודים גבוהים

ב-14-25 שנה הקרובות יהיו בעז"ה 2 חתונות

לנסות לחשב מה הדברים שיצריכו הוצאה. ולהפקיד למסלולים תואמי זמן (כמו שראינו בפרקים הקודמים לפי כמה שנים חיסכון) לכל המטרות ביחד ולקחת כל פעם שצריך חלק יחסי.

דבר חשוב ביותר הוא לתכנן *מראש* הגדלת חסכונות ולא להשאיר את זה להחלטה של אותו זמן (כי תמיד זה לא הזמן המתאים לחסוך עוד) למשל כשההכנסה החדשית תגדל ב-1000 שח אני חוסך עוד 150 כל חודש/כשהוצאה מסוימת נגמרת למשל הלוואה שנגמרת עוד שנתיים וההחזר החדשי הוא 500 מחליטים שכשנגמר ההחזר 200 חוזר לתזרים החודשי ו-300 (כאלו שהסתדרנו כבר בלעדיהם) ילכו לחיסכון.

שלב שלישי בתכנון ההשקעה הוא להחליט שלא משנה וגם אם יש ירידות אנחנו לא מושכים חסכונות. היציאה מהשוק מקבעת את ההפסד!!! לכתוב ממש על הדף בגדול שלא מושכים. לכתוב דברים שלדעתך יחזקו אותך באותו זמן. להחליט איזה מעשים יעזרו לך לא למשוך (למשל לקרוא שוב את הפרקים המדברים על כך, להחליט שאם יש לחץ מפסיקים לקרוא כל מידע כלכלי רלוונטי כדי לא להכנס להיסטריה, להחליט שגם אם הכל לא עובד אתה לא מושך את הכסף לפני שיחה עם חבר שקצת מבין בעניין ולמד גם וכו' כל אחד מה שיעזור לו)

השלב האחרון בבניית התכנית הוא קביעה של זמנים בהם אנחנו עוברים על כל הכסף שנחסך ומשנים מדיניות (למשל, עברו 5 שנים, נשאר כסף יותר ממה שתכננו וכבר לא נצטרך אותו בטווח קרוב אז להעביר מסלול, או לידה של עוד ילד, או שמגלים שהחיסכון לא מספיק ואולי צריך להוסיף חיסכון חודשי או לשנות מינון כמה מקציבים לטווח הקצר (שמרוויח פחות וממילא החלק הגדול בסכום הסופי הוא ההפקדות לעומת חיסכון ארוך טווח ששם החלק המשמעותי הוא הרווחים) ולזכור לשבת שוב על החומר כמה ימים ואז לראות מה עושים ולקבל החלטה.

שיהיה לכם בהצלחה בפרק הבא חוזרים לפירמידת הצרכים ונתקדם

פרק יג

שלב רביעי - פיזור ההשקעות

השלב הבא בחשיבותו הוא הפיזור. גם אם אתם חוסכים המון כסף, ממושמים לתכנית ההשקעה שלכם ותישאר בשוק זמן גדול - אם תשימו את כל הביצים בקערה אחת - הם יכולות להסתכן מאוד.

כיוון שאנחנו לא אנליסטים שמכירים לעומק את מבנה הדוחות הכספים של כל חברה, את כל המתחרות שלה, את הסכנות שצפויות לה, את התפתחויות הטכנולוגיה הרלוונטיות לרווחים דשל החברה אזי אין לנו *שום סיכוי* לדעת איזה מניה תעלה ואיזה מניה תרד. ככל שאנחנו מקטינים חשיפה (למשל בחירה אקראית של 10 מניות תניב סטטיסטית את אותה תשואה ששל 30 מניות, לעומת זאת הסכיון על התיק של 10 מניות גדול בהרבה, קריסה ששל מניה אחת המהווה 10 אחוז מהתיק משפיע יותר מאשר קריסה של מניה מתוך 30)

כך למשל במדד ת"א 35 לחברת טבע יש נתח גדול מאד במדד ולכן בקריסה הגדולה שלה בשנת 2017 הקריסה הביאה לתשואה שנתית של 2.7 אחוז בלבד לעומת מדד ת"א 125 (ששם יש יותר מניות) שהרוויח 6.4 אחוז באותה שנה.

מצד שני גם התשואה יכולה להיות גבוה יותר כשמדובר במניה ספציפית שמרוויחה יותר (ולכן התשואה הכוללת של ת"א 35 גבוהה מהתשואה של ת"א 12) כיוון שכל *עליה במחיר מניה אחת* גורמת לכל המדד לעלות בשיעור גבוה יותר.

אז בהנחה שאנחנו רוצים להרוויח בסיכון *נמוך* הפיזור במדד גדול יותר וכולל יותר משמעותי לנו מאד. אלא אם כן יש לנו הבנה מעמיקה בתחום ואז אולי אנחנו יכולים למצוא את המניה שתקפיץ לנו את התיק.

הפיזור חשוב שיהיה גם גיאוגרפי, למשל עכשיו בעקבות וירוס הקורונה הכלכללה של סין בירידה משמעותית ועוד שווקים שתלויים בה (יפן, ברזיל, קוריאה ועוד) במקרים של באלגן פוליטי בכל מיני מדינות הבורסה יורדת, במקרי מלחמה ועוד. לכן הפיזור הגאוגרפי חשוב גם הוא.

פיזור נוסף הוא של סקטורים, מי שחושב שרפואה הוא התחום שהולך להוביל את השוק יכול לחפש חברה אחת שמתעסקת ברפואה ויכול לקנות קרן מחקה/קרן סל עוקבת אחרי מדד חברות רפואה, כנל מדדי בנקים, נדלן, ביטוח, חקלאות, חברות אי קומרס, תעשייה, הי טק ועוד.

המדד הכולל ביותר הוא msci world שמכיל מניות משווקים מפותחים מכל העולם (מלבד שווקים מתעוררים) הכולל את כל הסקטורים ופיזור גאוגרפי נרחב.

המדד הפופולרי ביותר הוא s&p500 הכולל את ה-500 חברות הגדולות בארהב (פיזור סקטוריאלי גדול וגם קצת גאוגרפי כי ארהב ענקית)

יש דבר שנקרא הטיה מקומית, יש נטיה להשקיע בבורסה בשוק המקומי, ישראל היא שוק קטנטן. התפרסם לאחרונה נתונים ידועים שחברות פנסיה וביטוח לא משקיעות כמעט בארץ כי אין מבחר והחברות יחסית קטנות מה שמוביל לשוק פחות מפוזר ורווחי.

צריך לזכור שכל ששוק ההון הישראלי הוא פרומיל מהשוק הבינלאומי. הייתרון היחיד שיש בהשקעה מקומית הוא שער השקל שחוסך לנו תנודתיות של השקל (הבשנת 2017 הבורסה בארהב עלתה בלמעלה מ-20 אחוז אבל השקל התחזק לעומת הדולר בכמעט 10 אחוז אז התשואה בפועל היתה בערך 11 אחוז. ישנה אפשרות להשקיע בחול עם 'גידור' (טכניקת השקעה מורכבת מעט שבה לשינויים בשערי המטבעות אין השפעה על התשואה. האם זה משתלם? זה עולה מעט כסף וכשהשקל מתחזק זה משתלם וכשהשקל נחלש זה לא משתלם למעשה הדיעות חלוקות)

אז לפני שבחרים ניירות ערך צריך לשים לנו מול העיניים *פיזור פיזור פיזור*

השלב הבא בפרמידה הוא הקצאת נכסים. גם אם נחסוך הרבה ונפזר את ההשקעות אם כל ההשקעה היא באגח מדינה - נכס שלא מניב תשואה טובה, אזי התשואה עדיין לא תהיה טובה.

אז מחליטים כמה אחוזים משקיעים בנכסים 'מסוכנים-רווחיים' ואיזה אחוז משקיעים בנכסים 'סולידים ופחות רווחיים' שיהוו ביטחון לתיק שלא יקרוס לנו כולו. דיברנו על זה בהרחבה גם בפרק הקודם וגם בפרק ו', מוזמנים לעשות חזרה.